

מִשְׁחֵי חַיִּים

קובץ מאמרים

מאת א. שטיינמן

הוצאת «כתובים» תל-אביב—תרצ"ב

*

משיחיות

קובץ מאמרים

מאת

א. שטיינמן

*

תל-אביב, תר"ץ

הוצאת "כתובים"

[1929]

BM
615
S8.4

א. האפיקים

במקום אחר כבר נסיתי להתחקות על כמה
גורמים נפשיים, העומדים למפגע ליצירה הרוחנית
בישראל (מחוץ לכל מיני תנאים אחרים) שם ציינתי
ביחוד קו אפייני אחד בטבענו הלאומי, והיא תלותנו
בגדלות הקדומה, המנקרת בחרטומה הנשרי את חוזה
ההווה, העושה דורות יהודים למקבלי-שפע מאור אחד
קדמון, הם הבנים לאברהם יצחק ויעקב, השרויים
בפחד מפני אבהות חדשה. והנה מלכתחילה סבור
הייתי, כי דייני בבירור זה בלבד על מנת לצאת
לאורו בעקבות ההווה ולהסתכל דרך האספקלריה הזאת
בקלסתר עצמנו, בכל המערכה שלנו, בכל השיג
היהודי-העברי-הלאומי-העממי שלנו, בקשר עם כמה
ענפי-יצירה, שאנו מטפחים אותם, לעיון ולמעשה, על
במת הזמן, בשכנות עם כל גויי הארצות. ואולם מה
ישתאה המעיין לראות, כי לא רק פני העבר הקדמון
היו בנו, כי אם גם מצאונו הפנים השניים, המפנים
אל מול העתיד, הנכסף, החזוי, המשיחיי.
המשיחיות בכל צורותיה, על כל אפיקיה, לכל
מפרציה, גם פרציה, גווניה וזרמיה, היא השוטפת
ועוברת בנו מדור ועד דור, עד זה הדור, וחורכת את
ג

תבואותינו ומקצצת בנטיעותינו, ועתים גם כוסחת את
שרשינו על פני תבל רבה.

החל, החל ממנו הגדול, ממנו הנשגב, הרעיון
המשיחי, כפי שטופח בעמנו מקדמת הימים, בהוד זהרו
הבראשית, בעוצם תומו, בחן קדושתו, אשר מפניו יראתי
בפצותי, אוי לי אם אשלח את ידי גם מולו, גם
אליו. הוא, התוסס במיטב דמינו, הוא בבת-עינה של
אומתנו – אכן, לא תמיד ניתנה הרשות לדבר ברורות
על עצם החיות שלנו, על רוח אפינו! ואולם מאידך
גיסא: האם מותר לנו, האם רצוי לנו לדבר במליצה
חדות ולהחניק בקרבנו את רוחנו ההומיה מדי נהגה
בזאת?

משיח במשמע: תורה-זהב טרם היה, טרם בא
לא יתכן, כי כבר בא; אי אפשר לו להיות ישנו; הוא
רק יבוא, בעתיד לבוא.

משיח במשמע: כל הכסופים למרחקי הבאות,
כל הגעגועים על ערפלי העתיד, על אחרית הימים,
קץ הימין, כאשר תפרחנה עצמותינו כשושנה וכחבצלת
– בשרנה, כאשר נעלה, כאור כגוים ותבנה ותכונן
בעולם מלכות, שכולה צדק, מלכות המלך המשיח, עם
שמים חדשים וארץ חדשה.

משיח – זהו יעוד רב-הפרך. הוא לא רק
תקוה לאחרית טובה ומשא-נפש לבא, כי אם גם חוב
קשה, עול על השכם, פסק-דין שלילי לגבי ההווה,
קטרוג חמור על המציאות השפלה, עיון הקיים ואיונו.

ד

מושג המשיח, לכל גווניו המרובים, כולל תמיד בתוכו
אמונה, באיוז צורה שהיא, בכחות טמירים, נסיים
במפורש, עולים על כחות-אנוש רגילים, הצפונים
בנושא-היעוד.

והנה כאשר נבוא להסתכל בעצמנו בכל חומר
העיון – וההסתכלות, כחשבון הנפש, הרי חובה
ראשונה היא ליחיד ולאומה, עיקר העיקרים בנקיון
הפרט והכלל – לא נראה לדאבוננו את פני עמנו,
יען כי לוטים הם בצעיף, עבה וחוצץ כמסך, הוא
החזון המשיחי, ואף ראשנו חבוש בכובע-זויר-עולמים.

הכוונה: לא רק זה, אשר כבר היה – האבות –
– עמד בינינו ובין מערומי ההויה, בינינו ובין

ההסתכלות בת-החורין במציאות העולמית, כי אם גם
זה אשר יולד שעליו נאמר: כי ילד יולד לנו בן כיתן
ותח-המשרה על-שכמו, זה אשר ירכב על כתפיהם של
כל הדורות הבאים כעל כתפי חמור קטן. – זה, זה.

המשיחיות הבאים במובנה המזוקק, במהותה היסודית
הנה הפוכה הגמור של היצירה הרוחנית. יצירה –
זאת אומרת: אקט של רצון, מפעל אישי, תבונתי.

(אמנם, בקשר עם כחות טמירים, ילדי ההשראה, זו
המשמשת רק פנס להאיר את הדרך, אבל לא הדרך
עצמה). יצירה – זאת אומרת: שכל פועל, מפקח
מארגן, מרסן אשדות ההתלהבות, משכן את הלבנה
הבוערת תוך הכלים, משכלל וממסטר, מצעיד בקצב,
לאורך דרגות, לפי סכום הכחות, לפי ערך היכולת.

ה

את היוצר, המתאוה להדמות ליוצרו, לחקות מעשי בראשית בעקבות הטבע.

ואילו משיחיות היא התפרצות-איתנים של כחות-פראיים כסוסי-אש אפוקליפטיים, הרצים במעלות ובמורדות ללא רסן, ללא פקוח הרכב, חרגון וסחרחרות, מעשה נורא ואיום, כיום ה', הודעזעות כל היסודות, המשתוללים כהני כלבין דחציפין - קראו נא את דבריהם של כל מבשרי המשיח - איומים וזועות, שפטים ותוכחות; נשמו כל הדרכים; אף הכוכבים במסילותיהם הוכו בשגעון.

והיה ביום ההוא - והבאתי שמש בצהרים - נאום אדני ה' והחשכתי לארץ ביום-אור -

המשיחיות מכבה את הפנס למאור; המשיחיות עוינת את הפנס המאיר; למה פנס? לשם-מה פנס? - להאיר את הדרך? אין כלל דרך. יש קפיצת הדרך; היא כולה מעשה מופת.

ונתתי מופתים בשם ובארץ; רם ואש ותמרות עשן. השמש יהפך לחושך והירח - לדם.

כאן נגוד גמור ליצירה, לכשרון המעשה, לדרכי טבע; כאן הכל עומד בנשימה כבושה ומצפה לתופעה האחת, היחידה, הנשגבה, הגואלת; משיחיות קשורה תמיד מראשיתה ועד אחרון גלגוליה עם מושג הגאולה, עם אפשרות הגאולה; עם אפשרותה של גאולה, המתחוללת בבת-אחת ולעדי-עד, ובלי כל קשר עם התבונה, ודווקא מתוך היסח-הדעת, בהיפך

1

הגמור מהיצירה, שהיא כולה חשבות, שקול, בינה-ישוב, הכנה ביודעים.

אמנם, לא נכונה לגמרי היא הסברא, כי רק היסח-דעת הוא קו המלך של המשיחיות. מבחינה אחרת הרי המשיחיות דורשת דווקא הכנה, צפיה מתמדת, אף על פי שיתמהמה, אמונה בכל יום שיבוא, ואם כן סתירה? - ומה בכך? - כל התופעות הכבירות הן טוויות סתירות ונגודים. אבל משנדיק נראה, שהמשיחיי הנהו, אמנם, תמיד מוכן, אבל לעולם אינו מכין; הוא נתון במין צפיה פסיבית. ובדין; הואיל והיעוד הוא כה רם ונשגב, עולה על כחות אנוש, פרי שדוד כל המערכות, רעם ורעש גדול, לידה חדשה, הרי ממילא אזלת כל יד לטכס את העשייה, ואין לנו אלא לצפות ולקבל עלינו את חבלי הלידה של המשיח.

כאן בחבלים האלו כל הקושי, עיקר הפרך. קשה הוא עמל העובד, אבל שבעתים קשה ממנו עמל הבטל; אין עמל מפרק את הגוף מזה הבא מחבוק-ידיים! אין מתיחות מדכדכת מתוחלת הממושכה. מה רב הוא הסבל לפרנס תמיד אידיאל רם ונשגב, להניקו בלי הרף במיטב לשדה של האומה. הה, איך תמלט האומה ממשא כבד, משא-נפש, חזון נשגב, זה הילד החבוק בזרועותיה מאות בשנים, אותו ינוקא, הצעיר הרודם, הנוסך על עמנו שכרון! הינוקא מוצץ.

וככל שיבהיקו וידשנו ויוהירו פני הילד המשיח.
כן יצטמקו שדי האומה המיניקת וחפרו פניה וחווירו
עד למאד; ככל שיגדל החזון כן יקטן העם וכן יכרע
תחת הסבל מכובד העול.

החזון נצח ירעב ויצמא; היעודים הרמים כגורי
אריות יטרפו טרף; כל אידיאל רם זולל וסובא הנהו
וצווח: הב! הב! גביע המשיח צריך להתמלא עד
גדותיו בשקוי הדמע; גביע המשיח מצפה לדמעות;
העם ירווה את משיחו בגעגועיו. בלשדו ישקהו
בזרועותיו יחבקהו ויאמצהו.

בהכרח התנאים נעשה העם לאט-לאט ובעקביות
נחות-דרגא; שתי ידיה המחבקות את המשיח, תפוסות
הן, מבלי שיפנו לעבודה ולכשרון המעשה; כל האושר
הארצי, כל מנעמי תבל וחמודות הימים – הכל
נגנו לעתיד לבוא: לימות המשיח. מגוי אל גוי ילך
עמנו, מקצה תבל אל קצהו הלך ילך לקראת משיחו.
בדרך הסוגה בחוהי צרות, בכל פגעי האדם, בכל
בזיונות האומה.

כרעיון המשיחי הטווי סתירות ונגודים, כך הוא
העם החוסה בצלו: כל עצם בו, כל גיץ וזיע שלו,
כל מצעד כף רגלו מופרכים הם מתוכם ומעצמם.
ישראל עבד הוא, נתון תמיד לשוד ולבוזה, מדוכדך
עד דכא – ואולם – והיו מלכים אומניך ושרותיהם
מיניקותיך, אפים ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילחכו.
תבל כעמק הבכא היא לעם הפגום, הירוד, המתגולל

ח

בסחי הגלות, המשולל כבוד אדם, ואולם סמל השלמות,
כליל כל התפארת הוא מלכו משיחו. ואם בקהל הגויים
לא יבוא עמנו, הרהו מכל מקום החתן בעמים, השאור
שבועיסה; תבלין היצירה.

לא תואר ולא הדר לו – והוא אור לגויים;
בוזי עם – ומלכו הוא מלך למלכים. – לא הוא, כי
אם משיחו הוא יפה-התואר, אשר כל קרני התפארת
נתלכדו בו. הוא, משיחנו, בכור שורו הדר לו וקרני
ראם קרניו, בהם עמים ינחה. הוא, יועץ פלא שר וגבור,
לנו תנחומים ופצוים.

וכאן אנו תופסים, כמדומה, את השור בקרניו,
אנו ממשים בכל חושינו את המשיחיות במשמעה
המובהק ביותר, ביסוד תמציתה, ביסוד היותה: המשיחיות
היא פצוי עצמי בעד מצב של נחות-דרגא; היא י"ש
לחלכים; היא מין פנוק, שאנו מוצאים בכל סגוף
מסולסל; היא תשלום שכר בעד שפלות, שמוגעיה
כבר השלימו עמה. וכך יוצאת לנו אותה ההנחה
ההגיונית המופרכת כה מבחינת הבינה הישרה והיא,
שהמשיחיות המורדת בהווה ובמציאות, ההווה, מתגלגלת
באמת לאמתה להפוכה הגמור, להשלמה עם המציאות,
לברית-שלום עם היש המכוער, המכוער בהכרח, ועם
ההווה הקטנה.

שפלות האומה, רצה לומר, קבלת השפלות,
ההתנצות לה, פועלת מצדה השפעה חוזרת על מלכה
משיחה. לפי שעה עדיין המשיח הנהו "בכור שורו

ט

הדר לו" אבל במרוצת הזמנים, בתוקף הצרות, בהמשך
ההשלמה עם הפגעים הארציים ועם הבטלה המתמידה,
מאבד גם המשיח הרבה מזהרו ומחסנו. אנו מורידים
אותו מעל בכור שור על מנת להושיבו על גבי חמור
קטן. ולא הדר למלך, כי אם תגא של פצעים וחבורות
ואספלוניות על גבי המכות, ואף החזון המלכותי דועך
והולך.

יסוד הנסיות והפטליות נעשה המכריע. גם
עצם הופעתו "עם ענני שמיא". גם ההבטחות הגשמיות
הכרוכות עם בואו, בצורת "גלוסקאות וכלי מילת". —
"לימות המשיח אדם מביא ענבה אחת בקרון או
בספינה, מניחה בזויות ביתו ומספק הימנה חבית של
יין". — לאמר: לא דריכה בגת; לא עמל; לא חדות
העבודה: לא טעם היצירה. כאן הכל מוכן. — הכל
מתנת חנם. תחת הוד מלכות אושר ארצי קטן,
גלוסקאי. —

כזה הוא בערך סופה של המשיחיות הנסית.
המברחה אפילו את החלום על הגדלות, המקבלת
בגילה רנה, דיצה וחדוה, את הקטנות הזאת, המקדשת
על הקטנות, המרימה על הנס את הבינוניות. —
ומה פלא כאן?

אומה, המטפחת תמיד את האחד המשוח;
המחבקת ומלבבת את הבחיר שלה, המתמוגגת משמחת
עולמים לזכרו בלבד, אשר על עפעפיה פרוש תמיד
דוק-התנומה של מאהב אנוש לעדי-עד, וטל המשיח

ילין תמיד בעיניה, כיצד תצא כאן ניתן הבטחות
במעגלי היצירה, בדרכי החפזים בנהשגועולם? כיצד
תפקח את עיניה לרוחה להתבונן בפני תבל ובפני
עצמה. — והיצירה היא פקחון! — אם השכרון הוא
שקויה הלאומי?

ואולם כל בטלה סופה להתנקם בעצמה. בעקבה
— העצלות המעייפת; האימה המחלחלת. החזון המשיחי
נבעת מפני עצמו. הוא בא להאריך את זמן בואו.
אלפים שנות משיח. לך עמי בוא בחדריך, החבא כמעט
קט, כדי אלפים שנה בערך, עד יעבור זעם. כך מפקד
היעוד המשיחי הנבעת בפני עצמו.

צריך לדחות עוד. עוד. עוד מעט תנומות. קודם
לכך הרי מלחמות נוראות. תוכחות ופחדים. מלחמת
גוג ומגוג. ורק שאר ישוב. בהמשך הדורות שוב לא
די במשיח אחד, כי אם נחוצים שנים, נוסף בן יוסף.
זה הגהרג. הכוונה: כאן פחד מפני המשיח; רצון לדחות
את בואו. ייתן ולא אחמיניה. אסור להיות מרחקי הקץ,
אסור לעלות בחומה.

להתגומה על היכולת העצמית, על הכחות
הטמירים, מצטרף פטליסמוס גמור, אויבה של היצירה
הרוחנית. לפי שעה מלכות השטן בעולם; ולעתידי לבוא
הרי ממילא: אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו ביניכם
ובנותיכם. זקניכם חלומות יחלומון. בחורכם חזיונות
יראו וגם על העבדים והשפחות בימים ההם אשפוך את
רוחי.

ד שאננות והכשר הגמור לעקרות ביצירה,
לקטנות זנין היא לחוסר העמל בכשרון המעשה.
המשיחיות הנטית שופכת את כל קסמיה את כל האור
הגנוז משבעת ימי בראשית על הפורפוריה של המשיח
(שנברא עוד לפני בריאת העולם).

כזו היא בעצם המשיחיות הנטית העומדת על
בסיס המסורה. ואולם מתוך יס-זוהר זה מאותו נהר
די-נור משיחי זורמים בישראל פלגים משיחיים
אחרים, המשתברים, אמנם, ברצי הצורות, לפי
נשיבותיהן של רוחות הזמן; אם שהיא מולידה בצלמה
את המשיחיות האחרת, הנגדית, מסיטרא אחרא, זו
הנסערה והנלהבה בלהט השגעון, השצי"ת - המלך
המשיח, שאינו לא שור ולא חמור כי אם נחש (משיח
בגימטריא נחש - אמרו הכואבים על תעתועיו של ש"ץ)
המפילה חללים רבים, השורפת בהבל פיה נשמות
טהורות וכשרות, המדיחה שואה על האומה; אם
שהיא קושרת קשר עם התכחשות גמורה לכל הצורות
הלאומיות העצמיות בצורת "התעודה" הידועה הרציו-
נליסטית דווקא. (המשיחיות מטבעה מזלזלת בצורה) ואם...
ואולם כאן אני נגש ובא אל המשיחיות
במהדורתה החדשה, האהרונה, טפוחת תקופתנו, אשר
בתוכה נתמזגו כמה יסודות ישנים גם חדשים - סוציא-
ליים, לאומיים, מדיניים, תרבותיים - ואף על פי כן,
עם כל היותה מעולפת בכמה צעיפים חדישים, עדיין
נשתמרו בה כל היסודות, כל הטעמים והריחות

יב

שבמשיחיות המסורתית, הנטית - הואיל וגרעין-
הזרע, הטמון במעבה האומה, נצח יצמח ויגוב מתחת
כל המסוות. אותו המצע הנפשי; אותו המסד, אותו
היין השרף, אשר דורות נמעוהו עד לשכרון, עד
להקאה, מחלחל עד היום בעצמותינו, מעוה את
הדמות ומשגע. -

אקרב נא את צעדי ואגש עד הדמות הנעוה
להתבונן בה בעיני הפקחות בפקחון הכאב.

ב. המשיחיות והמלכות

דרך כוכב מיעקב וקם שבט מִיִּשְׂרָאֵל וּמַחֲנֵה
פִּאתֵי מוֹאָב וּקְרָקֶר כָּל בְּנֵי שֵׁת וְהִיָּה אֲדוֹם יִרְשֶׁהָ
וְהִיָּה יִרְשֶׁהָ שְׁעִיר אוֹיְבָיו וִישְׂרָאֵל עוֹשֶׂה חֵיל.

(במדבר כ"ד)

חֲנָה מַלְכָּךְ יָבּוּא לָךְ, צָדִיק וְנוֹשֵׁעַ הוּא, עֲנֵי
וְרוֹכֵב עַל הַחֲמֹר. (זכריה ט')

וְהָאֲרִיָּה, אֲשֶׁר רָאִיתָ אוֹתוֹ נֶעֱזֵר מִן הַיַּעַר
וְשׂוֹאֵג וּמְדַבֵּר אֶל הַנֶּשֶׁר וּמוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְאֵת רִשְׁעוֹתָיו בְּכָל
דְּבָרָיו אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ, הוּא הַמְּשִׁיחַ, אֲשֶׁר שָׁמַר הָעֲלִיּוֹן לִקְץ
הַיָּמִים. («עזרא הרביעי».)

וְאוֹלֵךְ אֶתְכֶם קוֹמְמִיּוֹת – אָמַר ר' מֵאִיר: מֵאִתֵּם
אִמָּה כְּשֶׁתִּי קוֹמֹת שֶׁל אָדָם הָרָאשׁוֹן, כֵּךְ תִּהְיֶה קוֹמָתוֹ שֶׁל
אָדָם לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ. (ספרא, בחוקותי.)

«הִדָּא דְכַחֲצִי: אֱוָקִיר אֲנוֹס מִפּוֹ, דָּא מִלְכָּא
מְשִׁיחָא דִּיסְחָלֵק וִיתִיקֶר עַל כָּל בְּנֵי עַלְמָא וְכָל בְּנֵי
עַלְמָא יִפְלָחוּ וְיִסְגְּדוּן קִמְיָה, דְכַחֲצִי: לִפְנֵי וְיִכְרְעוּ לִי
וְגו' מִלְכֵי תַרְשִׁישׁ». – (זוהר פ' «וירא» עמ' ק"ז)
כָּל מִלְכֵי עַלְמָא יִתְכַנְּסוּן לְגוֹ קְרַחָא רַבְחָא
דְרֹמּוֹי וְקַבֵּ"ה יִתְעַר עֲלֵיהֶוּ אִשָּׁא וּבְרָדָא וְחַבְנֵי אֲלַגְבִּים

וְיִתְחַבְּדוּן מַעֲלָמָא וְכִי – וְהִסְהוּא זִמְנָא, מִלְכָּא מְשִׁיחָא
יִתְעַר בְּכָל עַלְמָא וְיִתְכַנְּסוּן עֲמִיהּ כְּמוֹהַ עֲמִין וְכְמוֹהַ
חַיִּילִין מִכָּל סִיפֵי עַלְמָא וְכִי, הִדָּא דְכַחֲצִי: וְהִבְיָאוּ
כָּל אֲחִיסָם מִכָּל סְגִיָּים מִנְחָסָה לֵה' וְכִי, וְכַחֲצִי: יִתְיַלְצוּ
מִלְכֵי אֶרֶץ וְרַחֲמִים נוֹסְדוּ יַחַד עַל ה' וְעַל מְשִׁיחָו.

(שם, עמ' קי"ט.)

וּבִהְקֵחַל הַפְּרוּשִׁים שָׁאֵל אוֹתָם יֵשׁוּעַ לֵאמֹר: מַה
תַּחֲשַׁבוּ עַל הַמְּשִׁיחַ? בֶּן מִי הוּא? וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בֶּן דָּוִד.
(מתיא כ"ב.)

וְתִקְרָא בְּשׂוֹרֶת הַמְּלָכוֹת הַזֹּאת בְּכָל הַתְּבֵל לַעֲדוֹת
לְכָל הַגּוֹיִם וְאִזּוּ יָבּוּא הַקֶּץ. (שם כ"ד.)

וַיְהִי מִכְּתַב אֲשֶׁמְתוּ כְּתוּב מִמַּעַל: מֶלֶךְ הַיְּהוּדִים
(מַרְקוֹס ט"ו)

בְּאַחַד הַפְּרָקִים הַבָּאִים, הַמוֹקְדֵשׁ לַתְּנוּעָה הַשְּׂצִי"ת,
מְצַטִּינִים בִּיחּוּד בְּפִיהֶם שֶׁל חֲסִידֵי שִׁי"ן, מְרַבִּי-אֲמָרִים,
שְׁנַיִם מְסִימְנִיָּה הַמּוֹבֵהֲקִים שֶׁל הַמְּשִׁיחִיּוֹת: הַמְּלָכוֹת
וְהַתְּפָאֶרֶת, אֲשֶׁר תֹּארִיחֵן הַרְבֵּים לְנִטְיוֹתֵיהֶם הַשּׁוֹנוֹת
מִמְּלָאִים עַד אֵין שְׁעוֹר אֵת סְפָרִיהֶם שֶׁל הַשְּׁבֵתָאִים. וְאוֹלָם מִן
הָרָאוּי לִיִּחְדָּאת הַדְּבוּר עַל יִסוּד הַמְּלָכוֹת, הַמַּהוּוֹת אֵת
הַיִּכִּין שֶׁל הַמְּשִׁיחִיּוֹת, כֶּשֶׁם שֶׁהַתְּפָאֶרֶת הִיא הַבּוֹעֵז
שֶׁלָּהּ, אֵף נוֹשֵׂא זֶה יִבְלִיט לְעֵינֵינוּ אֵת הַדְּמִיוֹן הָרֵב,
עַד כִּדִּי מְצוּי, שִׁישׁ בֵּין הַמְּשִׁיחִיּוֹת הַמִּתְלַהֲלֶהֶת וּבֵין
רַעֲיוֹן הַגְּאוּלָּה בְּמִקְוֹרוֹ, הַעוֹטָה הוּד מְלָכוֹת מִבֵּית דָּוִד.
הָעִיּוֹן בַּתְּנוּעוֹת הַמְּשִׁיחִיּוֹת הַשּׁוֹנוֹת מֵאֲלַפְנוּ.

כי קטבן של הללו אינו נעוץ כולו, על כל פנים
 לא רק, ברצון הגאולה מעומק השעבוד ובשאיפה
 להטבת המצב, החמרי או הרוחני, ובמגמה לביסוסו
 של האושר, הארצי או השמימי, אלא גם בכוונים
 אחרים, מהם אפילו מתנגדים לפעמים בתכליתם הסופית
 ליעודים הנזכרים. השאור שבתנועה המשיחית הן:
 הרמת הקרן — של הלאום, הגזע או המעמד — כמגמה
 לגאון; התקומה — האישית או המדינאית — כתכלית
 לעצמה, ופריחת המלכות עם כל המנגנון שלה ועל
 כל מזמוטיה. האומר משיח מוסיף: המלך המשיח, ולגאולה
 אנו מקדימים תמיד תרועת הגאולה. ככתוב: תקע בשופר
 גדול לחרותנו. — ולאחר כך: שופטים, יועצים ומלכים!
 הוי אומר: המלכות היא לא רק מפעל ארצי,
 ישובי, רציונלי, כי אם גם חויה מתפיוזית, אכסטטית,
 אשר יש והיא נהפכת אפילו לצוררת לשלום הארצי
 ועוינת לקיום הגופני, אם לדייק בבטוי, הרי מלכות
 משמעה במפורש משטר עשוי קומות עם סולם־דרגות,
 עליונות ותחתונות, עיליות ונחותות, מחולקות לפי
 שכבות ונדבכים, צירוף, שהנהו בניגוד גמור לחזון
 המשיחי, הנועד ליישר את הרכסים ולהרים את הבסעות
 ולהשוות קטן וגדול. ובכן: ורמינהו? ואף על פי כן!
 חוק ההויה. כל חזון התכחשותו למהותו היא התגשמותו
 — קל וחומר בפרוצס התנועה, עם המרוצה, תוך
 שצף האשדות הנגרים, שחמון יסודות מתנגדים עולים
 בלולים יחד. בנשימה אחת עם המשיחיות — תהליך

השחרור — מבוטאת גם המלכות, אשר תוכה רצוף
 שורה של שעבודים. ורק בזאת תבדל המלכות באתגליה
 מהמלכות באתכסיה, הגנוזה תוך המשיחיות, שהראשונה
 היא כח חיצוני במפורש, הבא בכפיה מלבר, ואילו
 מלכות רצופה תוך משיחיות משכילה לזעזע את נימיה
 הדקים של נשמת האומה, לעורר את הגעגועים
 הטמירים על הוד מלכות — אותו ינוקא הרודם בירכתי
 לב האומה, המצפה תמיד לשופרו של משיח — ולהקים
 על העם מתוכו וברצונו הטוב נגיד רודה ומצוה.
 הן זה כחו של נועם האמרים המפתים לחמם את
 הלבבות ולשלהבם, כי יבך העם למשפחותיו לא רק
 מתוך אהבת החופש הנכסף ולא בגלל פת הלחם לפי
 הטף, כי אם אפילו בעקב געגועים על אישיות מלכותית,
 ממלאה מקומה של התפארת השמימית עלי אדמות,
 והוא שנאמר: מלך ביפיו תחזינה עיניך, כסמל האושר
 הארצי, כבא־כח האומה לכל גלויי יפיה. יש אשר העם
 יתאוה ממש למלך, או לנשיא, לכל התכונה הזאת,
 לתפאורה הרבה, הנראית לעינים כתפארת, למנחם —
 מלך המשיח מנחם שמו — אשר ירים מאשפתות את
 האבן מאסו הבונים וישימנה לראש פנה. האם לא
 מראש מקדם בטאה זאת המשיחיות לאמר: ילד יולד
 לנו, בן נרתן לנו ותחרי המשרה על שכמו! דוקו נא.
 הנה הגעגועים המפורשים על הינוקא, נושא המשרה,
 לבוש המדים, עוטה כתונת המלכות עם השובל הארוך
 של כבודים, משרות, טקסין וגמוסין. — כאן יש מקום

לדרוש תגין: אין בתאווה זו למלכות אלא מהכרת הפחיתות העצמית, מבקשת הגמול בעד נחיתות הדרגא: — החזון הוא גן-עדן לעניים! — ואכן, דברים מפורשים קלסיים לדורות, נאמר כבר בספר שמואל א', כאשר תבע העם מאת הנביא מלך, ויאמר אלהים: שמע בקול העם לכל אשר יאמר אליך, כי לא אותך מאסו, כי אותי מאסו ממלוך עליהם! האדם, המואס באלהות, פונה למלכות, המזלזל בצלם אלהים של האדם, המכיר בפגירתו העצמית, הבוחל במשהו שלו, נד לחפש לעצמו ראש עוטה כתר, נגיד עליון ומצוה, שמש לתפארת הגדולה והרחוקה, סגן לאיך-סוף, חוצץ בין דל העם ובין האור הגדול.

פרי ריקניות פנימית, פחד מפני האפסות העצמית, היא הזעקה למלכות, המקיפה לפעמים את המחנה. המון קטני עולם גועש-שואג: הבו לנו אחד, נשיא, משכמו ולמעלה גבוה, מחונן יתר על כולנו בגבורה, בעושר, בחכמה, ביופי גופני וביחוס אבות. (בית דוד!) היינו: חסל ערך עצמי לסובסטנצה האנושית, לכל קטון האדם, לכל ילוד-אשה סתם, לכל אשר זכה מאת היוצר לנשמת חיים באפו, כי אם חשיבות למחונן בתארי-הכבוד, בציוני-מעלה, למעוטף בלבושין-קליפות סגולות-יתרונות של אדם או עם אתה בחרתנו. — הה, עבדות, תפסתיך גם במחבואי-מחבואיך. אתה נחש הקדמון מבראשית, המציץ אלינו מן החרקים! המשיחיות כמלכות, מתוכה ומעצמה, מדגימה לנו את הירידה יח

האנושית, את האנוש-הנפיל. בקרוב נראה בכל החושים את השעבוד בפועל, את פולחן הג'סטה, את האלהת התנופה, את הערצת האפוליטין בגורדיה המשיחית. כי אין מלכות בלי מזמוטין שלה, בלי פמלית אחשתרנים ופחות מלויים, בלי שועים וקועים ועדת נסיכים ומוכסנים, המקבלים את המלקוח, בלי שיירת עבדים, הכורעים ומשתחווים. לא כשולחן-קרואים תעמוד החרות בטבורה של כל מלכות, כי אם כמזבח, אשר עליו יקריב הכהן, המתווך בין המזבח ובין השם, את הכל למען החרות, ואף, ובראש וראשונה, את החרות עצמה. מלכות, זאת אומרת: מבצר עוז לשומרים עליה, רמה, אשר מעליה דברי העם, או דברו היחיד של העם, או היחיד והרבים גם יחד, יביאו במשטר את כל נתיניהם להיותם עדת זקיפין משועבדה, נצבה לשמור על שלום החרות. ובכל זאת, ועם כל זאת, אף העם העשוק בעמים, אף תולעת יעקב, גוי קורקו ומבוסה, יקשיב קול מבשר ואומר: והיו מלכים אמנוך ושרותיהם מיניקותיך, אפים ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילחכו. לפני יעקב לא יחווירו לשמוע זאת ופניו לא יבושו לעשות עפר רגליו בית-מועד וטרקלין לקבלת אורחים עמים, שי גדול ונורא. הנה התגלות-לב תמימה-נועזה, הנה הינוקא המשיחי, שואף בצע לעצמו כתינוק, מטפח באתכסיה עריצות טמירה. הנה אחד מפלאי הנפש ומרזי-רזיה של המשיחיות: עם, שרוי בצער, בדכדוך ובשעבוד, מתפנק ברחשי

עריצות ורואה שלומים לנפשו בהשפלת אויביו.

ואין פלא אם ידעה המשיחיות לצרף גם את אשר לא יצורף: מלכות עניים; שלטון עניים; צדיקים אוכלים לויתן. המשיחיים הראשונים כבר כוננו את מלכות השמים, בה יבואו כל ענוי ארץ. הם כבר הקיבו את העניות כמוסד עלי אדמות, המחייב ממילא לאורך ימים גם ברעיון, גם בתפיסה המוסרית, את מציאותה של העניות, כמפעל רב ברכה, אשר ישע בו ומרפא, כמין קרן שמורה, שאת פירותיה אוכלים לעולם הבא.

אכן, המשיחיות בשרשה הנה מלכות לעניים, סעודה לרעבים, הקרואים אל השולחן, אשר מן ההגיון ומן היושר ומן התכלית הוא לעניים הללו, כי ירעיבו את נפשם ואת נפש קרוביהם לאורך המון דורות, על מנת לבוא אל הסעודה בתאבון רב; כי מה יעשה מלך המשיח, יושב־ראש השולחן הערוך, אם כל הצדיקים שלו יבואו שבעים אל הסעודה? — למי יושיט את נתח השור? את מי יאכיל? את מי ישקה לרויה? את מי יגאל הגואל, אם לא את המון החלכאים, העומדים במשך התקופות תחת מטרות הזעם בעמק הבכא? — את מי יושיב המלך המשיח בחיקו הרחב כמרחב הזמנים, אם לא אותם, אותם הצדיקים הללו, הכשרים האלה, העניים הישרים, הרעבים, המעונים על קדוש השם, המאונסים והמאונס־סות? הרי משיחנו אתה עומד ומצפה, יקרנו, לצוארינו

כ

המושטים על קדוש שמך — הה, משיחנו, אתה קראת לנו, המוכים, ונהיית! —

ובכן אמרתם, במו פיכם אמרתם, ואישרתם והסכמתם כי שנות השעבוד, אשר קדמו למשיח, באו למען המשיח, והילכך חביב ונעים ויקר ביחוד וביחוד דור האחרון לשעבוד, אתה, דור אחרון, אשר עיניך רואות את לשון הזהורית של הגאולה, ואף על פי כן עצמותיך תימקנה בבית־העלמין של העבר, אתה דור אחרון יקר ביחוד למשיחנו. — על עצמותיך היקרות יחרוש חמור הגאולה, בין בתריך תעבור מרכבתו של המנחם. — לא, לא, חביבים ויקרים ונעימים על המשיח כל דורות השעבוד, לכל הישרים תהלה! לכל עניים גאולה! לכל העניים עושר! לכל הנופלים תקומה! לכל החולים רפואה! כולכם, כולכם, כל הקבורים בזבל הדורות, דומן האדם, יישר כחכם, כי בדמכם, מיץ נקיים, ירחץ משיח את פעמיו. — משוד עניים, מאנקת אביונים חרנן סלה חצוצרתו של המשיח! כזו היא, גאולה, דרכך בקודש! לא כעץ רענן תצמחי על פלגי מים, לא כעשב השדה תפרחי לאט־לאטך, כי אם בחזיו ורעם, בסער ובסופה תבואי, כאשר מים רבים, כיום ה'. — הה, יום ה'!

ולא בפרוצס ההבנה, על פי חוק ההסתגלות, בגידול האטי והטבעי, בבינה לעתים, בחכמת הענוה, בהבנת המציאות, בהשלמה עם היכולת. —

כי אם:

כא

בעזו המרד, בשאגת ארי הקוממיות, בסחרחרות
התנופה, בעים הג'סטה, בפרץ כל הסכרים, בפחדנות
כלפי הכרת החולשה העצמית, בתעותעים-נענועים
זעזועים, בפרפורים-כרכורים-חרחורים — ו... בעניבות
המות.

כי זה יהיה משפט המלך אשר ימלוך עליכם:
את בניכם יקח ושם לו במרכבתו ובפרשיו ורצו
לפני מרכבתו; ולשום לו שרי אלפים ושרי חמשים
ולחרוש חרשו ולקצור קצירו ולעשות כלי מלחמתו
וכלי רכבו; ואת בנותיכם יקח לרקחות ולטבחות
ולאופות! —

ועוד, ועוד, עיין שם, שמואל א'.

הנה נשרטטה תמונת המלכות להמון ימים,
לכל זמן קיומו של המין האנושי.

ואולם קשה לאין ערוך מהמלכות היא תאוות
המלכות, זו המשיחיות המלכותית, הנאכלת מקנאה
חסרת-אונים, בתאוותה להדמות אל גושים אנושיים
אחרים, הבנויים על תלם. אין אבדן כאבדן האומה,
שאינה מכירה את יכלתה ומקומה, שאינה עובדת
לצרכיה החיוניים והאפשריים, שאין לה דעה להבדיל
בין תוקף ובין תקיפות, בין שלטון ובין שרד, בין
כבושים ובין קוממיות של סרק, בין עוז-רוח ובין
משרה, בין דרכי כבוד ובין התכבדות. פלגיש של
קוממיות וגדלות אינו מרומם אדם או עם. במלוי
הטקסים לא תתבטא גדלות אנוש. רק זה המתבייש
כב

לעמוד הכן על דרגתו מאימת המלעיוזים, הוא נחות-
דרגא. ואולם המשיחיות המלכותית מתפרצת לעלות
בחומה, לקפוץ עלי שור; היא דופקת בלי הבנה
ובלי דחמים את החלשים והנחשלים לרוץ אורח, ואף
החלש יאמר: גבור אני! — היא מחנכת דור פחדנים
שאינו מעז לבלי היות גבור. היא בודה מלכה המון
מושגי כבוד מופלגים ונפסדים, מבוזות לבטלה את
מרץ ההתרסה ואת הסגולה של שאט-נפש, השמורים
באומה ומזלזלת לחלוטין באוצר הנסיונות. היא מאפילה
על ערכי התום והענוה ע"י ברק השרד: היא פורקת
כמה עדיים ודאיים ומנוסים למען צעצועים-תעותעים,
פעמונים ורמונים, כאותו החיל, שקבל מאת השטן
שריון מתכת ומשכן בשכרו את נשמתו.

מה נשתאה ונשתומם לראות, כי אף המתקדמים
בתפיסה ובהרגשה, אלו שכבר שלחו מעל צוק ההר
את השעיר, את מושג המלך, עדיין לא הרפו מלשנן
במו פיהם את המלכות, בבחינת שבור חבית ושמור
יינה. — אכן, נשמת האדם קן לסתירות היא! —
הרי אף הנוצרים הראשונים בקשו לעצמם בדם
אדונם הצלוב, המורד במלכים, את הכפרה על
עוונותיהם לכל משך הדורות ואת הזכיון למנות תחת
שרביט הצלב מלכים רודים בעמים עדריהם. —
המשיחיות לא שכחה מעודה לשכוח את הצו העיקרי
שלה — השויון — ולחתור תחת כל אישיותיה —
שלום העמים. — מכל שכן, שלא באה בסוד החופש
כג

האנושי אם כי הטיפה לקוממיות. היא הזקיפה את קומת האדם על מנת לכופף מתוך כך שבעתים את שכמו ולהכניסו בעול מלכות חדשה. האם לא כובד הכתר, אשר הושם על ראשי העמים בחדד משיחיהם, הוא שמיגר תמיד את אשרה של האנושיות? שמעתם מלכות! והיא מלך! ועמו פמלית עבדים שומרי-ראש. שומר היינו שוטר. ואם שוטר הרי המעטת דמות האדם, הרי אי אימון. הרי מוסד מיוחד לאי-אימון ולחדנות ולבלשות. הה' מלכות, ת"ק פרסאות מסביבך בוער גיא בן הנום. ואף במלכות הרוח. כי כרוח כגשם. כי הרוח עריצה היא לאין ערוך מן הגשם. השררה בכל צורותיה היא רועץ לעם; תמיד השעבוד בחצניה: ואפילו שררה שבאידיאה. שברעיון גואל. קל וחומר השררה הדוגלת בשם המשיחיות ותוקעת בשופר החרות לאמור:

— עם, אתה לעצמך שררה! אתה — הוד מלכות! אתה מאור ושמש, גואל האנושיות, כול-יכול! הה, עם, עמי! ממעמקי הדורות, ממעמקי גורלך והמון נסיונותיך יבך, ישאג באזניך הקול:
— לא, אינך כול-יכול. אינך המלך הגואל. מעודך לא היית זאת. עם! אל נא תפת למפתיך, מחנפייך, מקלסיך, הקושרים ענקים לגרגרותיך ושרשרת לצואריך! הה, עם, אל נא תפת אחרי הקוראים לך: בחיר יה, משוחה! הזהר לך מן הווי המשיח, המתעתעים אותך ביין אמריהם, המאיצים בך להעפיל

כד

על במתי הגאולה. אוי לי אם אומר: אין גאולה! לא היתה! לא תהיה! רבות צררוך החיים ורבות יצררוך עד עולם. יען רק אדם אתה, אחת מני המון משפחות אדמה, חבוש ולא חובש, לא גואל, לא פנס. לך לך, על כן, לאטך, עם, לרגל חילך ליצירה. לפי הטף, לפי מדת הצלילות שבתאי שכלך, אשר טרם לקו בך! אם גם קצר שכל אנוש לבטא לך את יעודיך ולהתוות למענך מחוץ-חפץ! —

כה

עוד לחקר המשיחיות והמלכות

אי אפשר לעמוד על מהותו של המושג המשיחי לכל מלוא ענינו, אלא אם כן נעמיק תחילה חקר ביסוד שלו ובשרשו, באדמת מכורתו: הכסופין למלכות. כשלהבת בפתילה כן אחוזה המשיחיות במלכות מראש מקדם, מתחילת צמיחתו של החזון המשיחי. הכוכב אשר דרך מיעקב הוא אשר ימחץ פאתי מואב ויקרקר כל בני שת ויירש את אדום וישראל עושה חלל. כל הפסוקים המשיחיים, המרומזים והמפורשים בתורה, בנביאים ובכתובים, מבטאים כמעט תמיד בנשימה אחת את החזון המשיחי והמלכותי, פרי הגעגועים על גואל צדק, אשר ירים את קרנו של ישראל. אשר ירים. — דווקא ובמפורש: — שכם אחד על כל הגוים ואשר יתן את שרביט המלכות ביד המשיח, מלך ישראל ויהודה, לרעות את עדרי העמים. ואולם נתן נא גודל ליהדות הרשמית, בת המסורה, אשר השכיילה תמיד, בתבונה ומפחד עשו, לכבוש את יצר המלכות, לשקול בפלס את דבריה, למוזג תוך הקור של פסוקי אלגביש את הלבנה הרוחת מגעגועיה הטמירים, לא כן הקבלה בתה; תורת הסוד, עם כל היותה מעוטפת רזין דרוזין, פטפטה הרבה סודות מחדר הורתה, היהדות כו

המסורתית, היא מלאה את המזג עד בלי די וגלתה את הלוט. רק מפי שלוחיה של הקבלה, בין אלו שנשתקעו בבנין ובין אלו שהחמיצו ויצאו לחוץ, אנו למדים פשטה של המשיחיות.

אין זה מקרה סתם, כי הגאולה והמלכות הן כרוכות יחדיו. כל הבא לגאול את האנושיות, אם גאולה חמרית ואם גאולה רוחנית, בעל כרחו עליו לקחת את שרביט המלכות בידו ולהיות נגיד ומצוה, הואיל ואנושיות זו, כידוע, לעולם אינה מסכימה "להגאל" מרצונה הטוב, ואם כי בחזון אוהבת היא להשתעשע ביעודים טובים לעתיד לבוא, הרי למעשה אין לבה הולך אחרי שנויים במצב הקיים. המשיחיות מכירה כי רק צו מלכות יכריח את מין האדם להתנער משפלותו, רק שאגת ארי תעוררו לצאת מתוך ההפכה. חי אני אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה אשפוך את רוחי עליכם נאום ה'. קראו נא מעל ספר הספרים ומעל דפי מפרשיו, הבבליים והירושלמיים, ברמז ובמפורש, את פרטי הליכותיו של המלך המשיח: חיל ורעדה יאחזונו למקרא פרשת הגאולה הזאת, למראה יום ה'. המשיח הצנוע הזה, העני הרוכב על החמור ועל עיר בן אתונות — הה, מה נורא הוא ומה איום מצעדו "לא היתה עוד כמצוקה הזאת מיום ברוא אלהים תבל. — מעידה תעודה משיחית אחת. כי — ביום פקודה זה — יסום העליון מכסא מלכותו ויצא ממעון קדשו בזעם ובאף בגלל בניו ותגעש האדמה ותרעד עד קצותיה." כז

אז יאבד זרע כנען, ושריד לא יהיה לעמלק, וכל בני קפודקיה יאבדו, וכל בני חת ישמדו, אז תסוף ארץ חם, וכל גוי אבוד יאבד", "אז מאושר תהיה ישראל, ועלית על צוארי הנשר וכנפיו ומלאו ימיו וירוממך אלהים והדביקך אל שמי הכוכבים במקום משכנם, ונשקפת ממרום וראית את אויבך בעפר..." (מקורות שונים).

עד כאן ראשי פרקים, כפי הרצאת הדברים בנגלה, ואולם עניני הגאולה מתעמקים ומסתכסכים לאין ערוך משאנו נכנסים לפרדס החן. כאן המשיח אינו רק "גור אריה יהודה", "השואג ומדבר לנשר", לא רק "שוט לגויים", כי אם גם גואל כל עולמות תהוה ומתקן כל הזמנים. ואף משמע המלכות מתעמק ומתעלה עד לאין שעור. לא בן האדם הוא המשיח, כי אם בן אלהים, אם כי גם חוטר מגזע דוד, (זכר לארציות!). והמלכות היא לא מן הארץ, כי אם מלכות השמים. ואולם גם למען מלכות שמים זו יהיו "רעב, דבר, רעש", "ראשית חבלים" ו"אז יסגירו אתכם אל מצוקה וימיתו אתכם ותהיו שנואים לכל הגויים בעבור שמי" ("מתיה, כ"ד). "והעבד בלי יועיל" יושלך "אל החושך החיצון, שם יהיה בכי וחריקת שנים" – למען "מלכות" זו משתנה כל המערכה ונשדדים כל הסדרים. האחרון הוא ראשון והראשון הוא אחרון, הפרושים הם חנפים והזונה תגאל במשיח. גם למען "מלכות" זו תבוא ההפכה הגדולה. "אל תחשבו כי באתי לשלח

כח

שלום בארץ, לא באתי לשלח שלום, כי אם חרב" – ולא רק בחרב צריך להשתמש, כי אם גם בכל תכסיסי המלחמה והמלכות. כי המלך המשיח "משלח אתכם כצאן בתוך זאבים", לכן היו "ערומים כנחשים ותמימים כיונים" – "המאבד את נפשו למעני ימצאנה והמוצא את נפשו יאבדנה" ...

מה קשה לי במסגרת הצרה שלי לפרנס את הכנסת הגדולה של פסוקים, מברשי יעודים, עמוסי מהפכות, נאפדי נקמה, להסיעם מכאן ולהעבירם בין שורותי לעיניכם, למען תתבוננו בהם. גייסות של תותחים כבדים הם הפסוקים הללו, המרעישים את שלום כל הזמנים: הם נינים ונכדים למלכות האחת, ליצר המלכותי העז והבווער, בני בניו של הנחש הקדמון: השלטון! – האדם איננו שוב אדם. הוא האדם הקדמון. הוא בן עליון. "והנך הרה וילדת בן וקראת שמו ישוע. זה יהיה גדול ובן עליון יקרא ויתן לו ה' אלהים את כסא דוד אביו ומלך על בית יעקב לעולמים ולמלכותו לא יהי קץ" (לוקס א') – הרי כאן משא-נפש ל"מלכות בלי קץ", לתאות שלטון בלי מצרים, לשלטון יחיד וכולל, המתגשם באישיות אחת לעדי-עד. ואולם עוד צעד אחד בפרדס החן והנה מושג המלכות מתעלה ועובר את גבול ההשגה האנושית. המלך המשיח אינו בן אלהים בלבד, כי אם הוא כתר עליון, אלהי עולם, המושל היחיד על העולם, בנגוד לעתיקא קדישא, מקור כל הנאצלים, הסבה

כט

הראשונה, אשר פרש מכל היש ומסר לאלהי העולם,
הסבה השניה, הוא המלך המשיח, הורמנא בלי מצרים
לנהג את בירת העולם. "נאום הגבר הוקם על כל
ברכה ותהלה, אריה דבי עילאי, משיח אלקי ישראל
ויהודה. שבתי" — כך חותם שבתי צבי את שמו. ולפעמים
הוא מוסיף: אני אלהיכם ישראל! — עתיקא קדישא.
העילה הראשונה, מסולק מן המסלה והנהו מועתק מחוץ
לעולם זה. כאן, בנקודה זו, מרכז השרפה ומוקד הפתוס
של המשיחיות, כפי שהיא מתבטאת בתורת הסוד
ובשליחיה ההוויים. מלכות, לפי תורת הסוד, היא המני-
פסטציה, הגלוי האחרון והגמור של כל הספירות, הם
הלבושים, אשר בהם נסתתר הא"ס (אין-סוף) ונתעלה
לשפירר חביון. כתר, זו הספירה הראשונה שבראשונה,
הנעלה גם על החכמה — הוא הרצון העליון, מסור כל
הנהגה — כתר, הרצון הסתום והחתום, מתקשר עם
הספירה האחרונה, זו המלכות, שהיא גלוי והכרזת
האלהות בעולמות. ואם הכתר העליון הוא הראשית,
הרי המלכות היא האחרית, לקיים: מגיד מראשית
אחרית. או בלשון אחרת: עתיקא קדישא הוא הקו
הארוך — אריך אנפין — והמלך המשיח הוא הקו הקצר
— זעיראנפין. האריך והזעיר הם שתי רשויות באלהות
ומכאן רק פסיעה דקה שבדקות עד תלת קישרא
דמהימנותא, היא אמונת השלוש, היינו: אב, בן ורוח
הקודש, או: עתיקא קדישא, מלך משיח ומטרוניתא. —
העיון בתורת הסוד ובתנועות המשיחיות.

ביחוד בתנועות, שהרעישו עד היסוד את היהדות
במאתים השנים, משנת ש' עד שנת ת"ק לאלף הששי,
מיוסף די לה ריינה עד אחרוני הפרנקיסטים, מבקיע
לנו דרך בסבך המסתורי הזה. לאור הנשמות הרבות,
אשר נשרפו באש הזרה הזאת, אשר בקשו להבקיע
בזרוע את חומת המסתורין, לאורן הלך נלך ונגשש
ונתקל ונגנף ב"אבני התועים" וב"אבני האופל". —
הלך הלכו המשיחים אל המלכות. אל גלוי הזרוע.
בתום עלם כליל על המזבח הלך הבחור שלמה מלכו;
בעזות דקדושה קפץ יוסף די לה ריינה ותחת להיות
ארי "נתגלגל בכלב שחור ונתפקר" — (דברי ר' חיים
וויטל). בצעדי נחש פסע ש"ץ. כמסית ומדיח, שליח
מאדום, בא "האדון" יעקב פראנק על מנת להראות
לה"אחים" דבר, ש"הנהו כולו מגולה ואין עליו כל
כסות". ה"דבר המגולה הזה", שפרנק רדף אחריו
והרדיף עמו את תלמידיו, הלא היא המניפסטציה,
הגלוי המלכותי, הזרוע, שנתקפחה מישראל. ("באתי
לגאול אתכם מישראל, שאין להם שם טוב בעולם
הזה") וכזו היא סדרת הגלגולים: בן; גואל הקלפות;
מלכא קדישא; האדון. זהו רצון לאדנות במלים
שונות, בצרופים שונים. אדנות במלכות תבל זאת
ובמלכות השמים, בעולם התוהו ובעולם התקון; בישראל
ובאדום; בכל הספירות ובגלויים השונים. — הצד
השוה בצרופים הרבים האלו הוא, שאלהים, המדה
העליונה, פורש לאתכסיה ורק המשיח הוא באתגליה.
לא

הוא המשיח, הוא השליט היחידי, מלך, אשר לו ניתנה
הרשות לפרוץ גדר ולתקן בדק הבית; לשדר את
המערכה, להקטין את האור ולהגביר את המצוקה
בעולם ולהרבות את ה"בכי ובחריקת שנים" או
להיפך, להעלות את האור עד אור שבעת הימים. —
נמצאנו למדים, כי מושג המלכות במשיחיות
מבוסס על הנחות אלו:

(א) האלהות מתלבשת בבשר ודם ויורדת לעמק
הבכא, אם בדמות בן ואם בצורת סבה שניה, נושאת
כתר.

(ב) אלהים עצמו יוצא בדימוס ומסתלק כביכול
מהשגחה על עולם זה, וכל מפתחות המלכות נמסרים
לידי המשיח הגואל.

(ג) למשיח הגואל ניתן השלטון להביא את
האור הגנוז לידי התגלותו, היא מדת המלכות.
(ד) המלך המשיח, הגואל את כל ניצוצות
האורות ומעלים לעולם התקון, מחדש מעשה בראשית
ובורא עולם שכולו טוב, שאין בו בליה ואין בו
השחתה. —

(ה) עפ"י צו המלכות מתפרצים כל האורות
החוצה, ושוב אין עולם חיצון, כי אם רק פנימי,
בהיר. (על הגויה הבהירה עיין לוקס י"א).

(ו) בשביל הגאולה השלמה צריך לשבר את
העולם הזה לרסיסים, על מנת להעלות משם את האורות
השבויים. — (רצונך לשפר דברים: שברם תחילה. —
לב

(פרנק)

(ז) בלי מלכות משמידה את הקלפות, מצרפת
את הרשעים באש גהינום ומשדדת את כל המערכה.
אי אפשרי הוא נצחונם הגמור של היעודים המשיחיים.
(ח) ואולך את אתכם קוממיות. — בכח המלכות
האדם נעשה בן שתי קומות של אדם הראשון. הוא
מתעלה על עצמו ונעשה אדם עליון בנגוד להאדם
הרגיל, הבינוני, זה שהיה קים בכל הזמנים עד
לימות המשיח. — וכמלכו משיחו אף הוא נעשה אלהים
בזעיר אנפין. —

כזו היא ספירת המלכות, אשר חכמי "הזהר"
מכנים אותה בשם "חכמה תתאה", כפי שהיא שנויה
ומפורשת בתורת המקובלים. ואולם כל המדות, שמנינו
בספירת המלכות, חלות עליה גם בצעדה מחוץ לפרדס
הסוד אל תוך תחומי ההשגות השכליות, כשהן
מתקשרות עם מושגים שבגאולה משיחית. וכל ההנחות
הנ"ל הן ענין ממש לכל התנועות הגואלות, אפילו
אם הן נעוצות כולן בספירה השכלית, הואיל
ולא בספירה השכלית לגאולה נתיב. הן הוא הישר,
הוא הנכון, שכל זה, כולו יחד וירתת ויתחלחל מפני
בת"קול אשר לבשורת הגאולה, העולה תמיד בגעש.
לגאולה רק הריסות-עולם אדמת-מטעים; ולשונוותיה-
כולן אש; ושטח-כבושה-הוא הוא עמק-הרפאים. הן הגאון
לה לא תתכן בלי אמונת-איתנים בהתחדשות מוחלטה,
פרי רצון כל-יכול, בעל בית בעולם, תקיף מלקח
לג

העברי, מוסמך לשדד את המערכה בעולם על
תלי המפולת הגדולה. על כל פנים לא תשוער בלי
אמונה בברית אשר בין האדם ובין כוחות עליונים,
הסרים למשמעתו של אחד מדיוס, מלכותי, איש-בינים,
פורץ גדרים, שוט אלהי, המריץ את האדם אל הגידול
הקטסטרופלי להיותו גדל ועולה על עצמו בקומה
עד כדי קומותים. כללו של דבר: הגורס מלכות
משיחית באיזו צורה שהיא, היהו צורר לעתיקא
קדישא והנהו מתנקש בעולמו, על מנת לשברו
ולהקימו מחדש. —

אתם, פרקי הבאים, עדי, כי רוחי הסוער נהלני
על המים המאירים הגועשים מסביב למצודת המשיח
הלוך וסבוב, הלך והקיף לכל צדי צדדיו של נושא
בוער זה, אשר אש-המארה מלחכתו מכל רוחותיו.

צבי מודה

אברהם היכני

ואני מצטער על כח התנין הגדול, הרובץ בתוך יאור
מצרים, ומתי יהיה סף הפלאות, ויחנה קול קורא: דע כי
בן נולד למרדכי צבי בשנת השפ"ו ויקרא שמו שבתי.
והוא יכניע את התנין הגדול, ויקח כח נחש בריח, וכח
נחש עקלתון, והוא המשיח האמתי, ויבא בני ידים
למלחמה, עד שיעלה חמור בסולם, ומלכותו לנצח
נצחים עד עולם, ובלתו אין גואל לישראל. עמוד ושמש
את כח אש הלזה, והוא דל ורזה, אהובי חביבי כבבת
עיני וקירות לבי, עם ב"כ משה עם רם, והוא יושב על
כסא, כי יד על כס יד.

נתן העזתי

אחינו בני ישראל! ליהוי ידוע לכם, שנולד משיחנו
בקיץ שמירנה נקרא בשמו שבתי צבי, אשר במהרה תגלה
מלכותו ויקח כתר מלכות מראש מלך ישמעאל וישים על
ראשו, והמלך ילך אחריו כעבד כנעני, כי לו המלוכה וכו',
מעבר נהר סמבטיון יבוא שיצ רוכב על אריה
וילוע לבלום ברסן משוך בפיו, נחש עקלתון בשבעה
ראשים, והוא יכניע כל מלכי ארץ וכולם יכרעו וישתחוו
לה

לו' ואז יוריד ה' מן השמים את בית המדרש, הבנוי שם
אל ירושלים, וישארו מבני ישראל אז רק שבע אלפים
חסידים, אשר נשארו מכל ארצות אדום וישמעאל. וכי
כל מה שאני כותב היא נבואת אמת ועליכם להאמין
באמונה שלימה.

הבטוי משיח השקר אינו בא לציין, כמובן, מושג
מתנגד למשיח האמת, אלא הוא קובע את תכנה של
המשיחיות בכח, כשזו מתלבשת בפועל בתופעה אישית.
משיח השקר גלום במשיחיות כעובר במעי אמו,
משדיה הוא יונק ומתוכה הוא זורח. רק המשיחיות
אמת היא, אבל המשיח תמיד שקר הוא. זה, שאם
ישנו ממילא אינו, כשמש קוסמית, הקבועה במרומים,
כן יקרינ המגדלור המשיחי את אורו למטה, ואולם
כל אימת שהוא הנעלם מתגלה להמשיך את קרניה
של אילת השחר למטה בגודש, המגדיל את השלהבת
עלי אדמות יתר מכפי כח-קליטתו של האדם, סופו
לשבר את כלי-ההשפעה ואף את כלי-הקבול: הלבבות.
אולם עוול גדול – הגיוני ומוסרי – אנו עושים למשיח
השקר, כשהננו מרשיעים רק אותו ורק לו בלבדו הננו
מגישים את חשבון התבערה, אשר שרף בעמו: בזמנו
ובדורו. המשיחיות היא עצמה אבק שרפה. בה צפונים
כל חמרי הדליקה וכל יסודות ההכשרה לבא-כחה
בפועל. ואם דורות רצופים גלגלו במו ידיהם חביות
ממולאות אבק-שריפה במורשה מאבות לבנים ולבני
בנים, למה נשפוך את כל זעמנו על אחד תמים –

לו

כזה היה בכל אופן בראשית פעולתו – אשר טפס
ועלה על גבי כתפיהם של הדורות הללו ופרש את
כפות ידיו הצחורות, המעוננות, הריחניות, אל כתר
המלכות. (הקשיבו נא בכתביהם של פייטני שבתאי צבר
לזמירותיהם לכבוד ריח-הבשמים, אשר נדף מגיותו
של רבם משיחם.) אכן חלרינו הוא נשא ומכאובנו
סבלם, ואנחנו חשבנוהו נגוע, מוכה אלהים ומעונה.
"שבתאי היה רשע, מעוול, מסית ומדיח. סמאל,
אשר יצא להדיח את בני עמו ולהעבירם לשמד!" –
כך פסק ר' יעקב עמדין. אחריו בעקבותיו
הלכו כל כותבי (לא חוקרי!) התולדה הישראלית,
משהגיעו לתקופה השציית, הואיל וירטה להם הדרך,
ומחוסר פנאי ובינה בחזיון קפצו-דלגו על המשיח
וכת דיליה ומתחו על כולם יחד רצועה אחת: שבתאי
– רשע: אברהם היכינו – מתעתע: נתן העזתי –
שקרן: נחמיה חיון – נחש. וכיוצא בזה. וכי כלום
הולמת אמת-מדה זו לכל פמליות היהודים, ביניהם
המון תורניים מופלגים, יודע-חן ויושבים בתעניות,
צדיקים וטהורי-כוונות? – פשוט: הסתה לשמד?! –
והלא רבים היו הנוהים בסתר אחרי שבתאי בין
הרבנים והחכמים, המקודשים עד היום על כל יודעי
שם. ואף על פי כן הרי אף הם, היראים והחרדים
הללו, ראו את מצנפת הישמעאלים על ראש משיחם,
ראו וכמעט השלימו, כמעט הצדיקו את המעשה ע"י
רמזים ונוטריון, ומהם קבלו מידו את המצנפת. – ובכן
לז

מה פשר התמהון הגדול, אשר בו הכה המשיח את
הגדולים והטובים שבבני דורו? היכן כאן הפתרון?—
שלא בהעמקתה של החדה הפתרון. נעמיק נא בה.
נעמיק נא את האיזמל עד העצם. החיות היא תמיד
בעצמות. ושם גם רמזים לפתרונים.

המשיחיות הוא דחיקת הקץ והיא גם דחית הקץ;
היא קול תרועה לגבורה והיא גם סם מיישן. סתירתה
ממנה ובה. בעצם מהותה. — זאב וטלה ירעו בה
כאחד. ואולם משיח השקר בא לסתור את הסתירה
הזאת. הוא, הצעיר הרודם, מתנער כגבור לרוץ אורח
— הוא הנהו נתעה קודם שנעשה למתעה.

אין כצברי מתאים לשמש סמל למשיח השקר.
יוצאי חלציו של בכור השור הדר לו, הרוכב על
החמור. משיח השקר הנהו תחילה קל כצברי קודם
שהוא מתגלגל לבחינת נחש. הוא מהיר ההגשמה;
הוא מאמין שאפשר להמשיך תיכף ומיד, בכח הרצון
בלבד, בעזרת סגולות נסיות, את הטוב כולו, כולו
למטה, למטה, ולאסרו פה באזיקים על האדמה הזאת
ולהפוך עמק הבכא לגן עדן. המשיחיות אומרת: הטוב,
ר"ל האושר, אינו ניצוץ בודד, נסי, הזורח זעיר פה
וזעיר שם, בלבבות יחידים, ברגעי השראה, בכח
שבירה עצמית בלתי פוסקת, ועלינו לשמור עליו,
משום כן, בחרדה על המעט המושג. כי אם הוא, הטוב,
ר"ל האושר, ישנו, אפשר לזרוע אותו, בשעורים
גדולים, בכמויות רבות, אפשר לגבש אותו עד כדי
לח

גאולה שלמה, בפרט ובכלל, ביחיד ובקבוץ. — ואשפוך
את רוחי על כל בשר ונבאו בניכם ובנותיכם,
וזניכם חלומות יחלומון, בחוריתכם חזיונות יראו וגם.
על העבדים והשפחות בימים ההם אשפוך את רוחי.
הנה לכם המצע הראשי, יסוד מוסד למשיחיות לכל
צרופיה. הכל נסוך כחלום גדול, קבוצי, משכר ומרדים
בחורים ובחורות, בנים וזקנים, עבדים ושפחות. — לא
שהיחיד חייב להקריב את עמלו הרב כתשלום גמול
בעד שטר שחרורו; לא שהרוח היא פרי יגיעה גדולה
וטפוס בדרגות, תוצאה של ענויים והכנות ממושכים,
אלא היא נשפכת על כל בשר.

היא נהפכת תעשיה המונאית, סיטונאית. היחיד
מיטששטש, יורד מדרגתו, מאבד עיקר חשיבותו: הוא
גם נוחל בוז. על הבמה מופיעים הגושים המלוכדים,
הראש המקובץ של המון-עם, שאינו הוגה, כי אם
הומה, שאינו מחשב את הליכותיו, אלא נוהר, דוהר,
דולק אחרי הצבר בהרים ובגאיות, על הגבעות
ובעמקים. — לשמש ההגיון יאמר: דום! את מוסר
הכליות ינענעו פייטני המשיחיות ויישנוהו בשירי-
ערש. — יסמכוהו בנוטריקין, ירפדוהו ברמזי גאולה,
המכוונים בדיוק את השנה, היום והשעה להופעת
המשיח. רבה הדיצה בשוקים ובכל בית ירונו וירועע.
מסביב למלך המשיח מתלכדת פמליה של נסיכים,
השרים היושבים ראשונה במלכות. הוא, המלך עצמו,
רץ בערבות הדמיון, בלוית השולמית, שאינה מתמהמהה
לט

להופיע. היא השולמית. הכל במדה גדושה, עם תארי השלמות. אושר לאין גבול. אור שבעת הימים. בקוים אלו נותרת המשיחיות תמיד, בכל גלוייה האישיים. כזו רואים אנו אותה בכל תקופה, עם מלוא סימניה בתקופת שבת. היא עצמו צבי כשמו. עשיר הדמיון ומשולל כח-מעצור. טווי סתירות. נאפד גבורה, מורד בגלוי במלכות ופחדן בשרשו. שואף כבוד, הוזה תפארת, חולם בהקיץ, פחו כמים. (המים, גם בראשית ההתחלה, הם מכל מקום מאררים!) ועם כל תאות ההפארת, הסוערת בקרבו, אין כמוהו אף ללכלך את התגא שלו ולהכפישו ברפש. הוא חוזה על מנת לבצע. אין כשבתי בטוח בתוקף מזלו. "את כתב מלכות הוא יקח מראש מלך ישמעאל וישים על ראשו" — הוא גם מחלק מראש למקורביו את השבטים והעמים: הנסיכויות הכפופות לו. אמנם, בעצם הבחילות הזאת של המלך המשיח — חולשתו. כאן נקודת העיפות. בכל תופעה משיחית, החלה כמעט תמיד בשעה טרופה בזמן של חירום, צרות ושמד. שליחה האישי של המשיחיות קצר-רוח-וכח הוא לחכות. הוא מעיז לצאת, או יותר נכון, לקפוץ, מן הכח אל הפועל, כחץ מקשת, וכחץ הנהו נסלע אל לבה של המשיחיות. מעמידה בנסיון, דופק בה בחזקה ומפילה למעצבה, בקרעו מעליה את הצעיף. אם יש תפארת בחזון תופע נא מיד באתגליה! הן אני שבתי כבר הופעתי. אני אחיכם שבתי צבי מלככם! ככה-פשוט! —

מ

בוודאי הוא גם פרי מזימת-סתר של התולדה, הבאה לנפש על גבי קנקנה של המשיחיות, להפקיע את בת-המלכה ההוזה מחיק התרדמה. הוא אינו יכול ואינו רוצה להשתעשע יותר בתקוה ולהסתגף בתוחלת הממושכה. הוא הולך בלי ידים למלחמה, בשליחות המשיחיות, הכופרת בנחיצות הידים, בכשרון המעשה, ביצירה הרוחנית בכללה. הוא הנהו מקושט בפי משריו בכל הסמלים המשיחיים. "עמוד ושמע את כח האיש הלזה, והוא דל ורזה". "הוא רוכב על אריה וכתר מלכות בראשו" "וה' יוריד לו מן השמים את בית המקדש", אשר יבנה לא ע"י חרש אמן, כי אם מן השמים. כאן במפורש הכפירה הגמורה ביצירה הרוחנית, שהיא יעוד היחיד, כתר הפרט, ובמסומה ניתנים לנו שני סמניה המובהקים של המשיחיות: המלכות והתפארת, הבטויים הללו, הממלאים עד אין שעור את כל ספריהם של השבתאים. מה טיבן של "מלכות" זו ו"תפארת" זו? — מהיכן הן יונקות? — בשכר מה הן ניתנות? — וכיצד הוא סדר בניתה של המלכות? הסבר נכון לא ניתן לנו על זה. המשיחיות אין לה כל זיקה לארגון, ואולם ברור, שהללו שופעות מאוצר של מתנת חנם, שממנו ניזונות כל התנועות המשיחיות. יש יהירות קוסמית, המשתצפת לעתים בעולם ותוקפת קבוצים ואומות. ישנן תקופות המסלסלות את עצמן, מתפנקת ומתחטאות בחיק הנצחים. הלא הן מצטיירות בהמון צורות וגלויים

מא

שכליים ואמוציונליים ומתבטאות ע"י להקות חכמי-
 בטוי, גבורי-ההלל, מחברי פזמונים, יודעי חנף,
 המשכילים לצוד את הדור ברשתם החנפנית. — אנו
 מסתכלים בדור זה והננו רואים אותו כולו אופירה,
 כולו חוגג ומתרוגג. מבלי להבין: על שום מה? בשל
 מה? במה הוא זכה דווקא להביא את הגאולה? —
 וממה נפשך: אם יש גאולה מדוע אחרה לבוא והופיעה
 רק היום? ומדוע נתקפה חלקם של כל הדורות הקודמים,
 אשר נקנס עליהם לבלות את ימי חלדם בחשכה ובמצוקה,
 באבל וביגון כנפלים לא חזו אור חמישי? ומה בכלל
 התחולל חדש בעולם, בבריאה ובטבע האדם, אשר
 בשלו באה כל התורה הזאת? אל תשאלו בעצת
 ההגיון. — המשיחיות! לעולם אינה קושרת קשרים
 עם ההגיון. הגאולה יהירותה בה לראות את כל
 הזמנים מקופלים תחתיה כתקופת-הכשרה, כדורות
 מדבר, כאלפים שנות המשיח. — כל פסוקי הדרוש
 והרמז, כל הנטיעות שבפרדס המסתורין נקצצים
 ונערמים לערמת השרפה, על מנת להאיר בה פעמי
 המשיח. וכך שר אחד מחולמי הגאולה: אשרי הילודים
 בימים ההם (תהלות שלמה).

יהירות קוסמית זו כשמן תזל בשוקים, בו
 יטבול המשיח; כטל תחיה את הלבבות. היא תענג,
 תשעשע, תנענע, תזעזע; תכה גלים וגלגלים. ומה רב
 כחה להלהיב מתחילה את המחזות החמומים, ולבסוף
 את הראש המקובץ! — הן מי לא יתגאה להיות
 מב

רתום למרכבת המשיח ולסחוב על כתפיו את מטען
 הגאולה! —

ופה מי לא יתרוגג על כי צלח להולד בתקופה
 הרת הגאולה והפדות! — כאן לנו תופעה של
 אופטימיות, המגיע עד כדי מעשה-פשע.

ההתרונות בצבור, קול ענות העם ברעו —
 הנה סימניה המובהקים של המשיחיות. שכרון קבוצי.
 התפעלות מעצמו. גאות על היעוד הרם, תשפוכת
 החזון בשוקים. אלו הם סימני-הלוי. לא רק מבשרו
 של מלך המשיח נודף ריח-ניחוח כי אם גם כל האויר
 רווי ריח בושם. — האים אין בשמים נכנסים לתוך
 נחיריכם? — היו אומרים בני אדם בתקופת שבתי
 צבי, שהיו מושיטים את ידיהם לדלות את הריח
 הערב מתוך אויר חוצות. — כולם שתו, מצצו את
 התפארת, המתגוללת בחוצות, עד לשכרון. פורפורית
 המשיח עשתה בלהטיה וחתלה את ילדי הדור בשוליה.
 הטומאה בשולי פורפורית המשיח.

יש גבול לכח-הקליטה של האדם. אי אפשר
 לזלזל תפארת בלי סכין ומזלג. — כוס הישיעות
 הנשפכת בשוקים, הה, מה רבה בה המארה!

ממרום פסגת האושר יתגלגלו הרוקדים ברקוד
 המשיחי. — המשיחיות היתה השיא, כחוט השערה
 ממנו והלאה מתחיל המדרון. מלך ישמעאל אינו
 מוסר בפשטות האלהית, כפי שהיא מושגה ע"י
 המשיחיים, את הכתר למשיח, ה"בא בלי ידים". האכזבה
 מג

מלפפת את המשיחיות כאפר את האש. המשיחיות, המעלה את לבת הפתילה, ממהרת את דליקתו של הנפט. היא מתישה את כח ההתנגדות אשר לשכל הפועל, היוצר והמארגן, היא מגרה את יצר המלכות, בפסוקי דסלום מההלל הגדול, באין כל מסד ארצי, אשר עליו יכון כסא מלכות; היא מגמיעה חזון את הלבבות הרעבים ללחם כלגימה רבתי על לב ריקן - והתהוללו והשתוללו והתבוללו והתגוללו.

הפכחון, הבא כחתף, המוכרח לבא, קורע לרוחה את העינים. אחרי ברד המציאות והוועה המשיחית, המכה בלי רחמים, מתרוקנים חיי האומה ומידלדלים. עוד פה ושם מתהלכות סיעות כהנים מתהוללים, שכורים, מתרוננים, הסוחבים את שולי הפרפוריה של המשיח בבוכן חוצות. מה נלעגה תגא בימות החול! מה מדאיבה דמות התגא הקרועה! הרי אף ערות המערומים נאה הימנה; הרי אף העוני המדוכא טוב הוא מחלום מלכות בהקיץ.

התפארת המשולחה בחוצות מזדהמת; המאוכזבים מתנקמים בעצם החזון, במשאי הנפש, ולאות אבל הם קורעים קריעות בפורפוריה. אם לא הנאולת אשר אליה נכסף הדור המשיחי, אשר באשה נשרף, אשר למענו סחט את מיטב יינו, תבא נא התמורה. תמורת החזון, אשר לא בא להגשמתו והיעוד אשר לא נתמלא. המרה, אני, שבת, אלהים עשני ושמעאלי. - כך הודיע שבתי הרשע התמים, התועה ומתעה, הצבי המודח. אוי ואבוי לו: הוא היה משיח! -

מד

התפארת במשיח

ויעל כיונס לפניו וכשורש מארץ ציה, לא תואר לו ולא הדר, ונראהו ולא מראה ונחמדהו. נבזה וחדל אישים, איש מכאובות וידוע חולי וכמסתיר פנים ממנו, נבזה ולא חשבנוהו. (ישעיהו נ"ג)

עניה סוערה ולא נחמה, הנה אנכי מרביץ בפוץ אבניך ויסדתיך בספירים. ושמתי כדכוד שמשותיך, ושעריך לאבני אקדח, וכל גבוליך לאבני חפץ (שם).

ואשא את עיני ואראה והנה איש אחד לבוש בדים ומתניו חגורים בכתם מופז. וגויתו כתרשיש ופניו כמראה ברק ועיניו כלפידיו אש וזרועותיו ומרגלותיו כעין נחושת קלל, וקול דבריו כקול חמון. (דניאל י')

התנערי מעפר קומי לבשי בגדי תפארת ד' עמי על יד בן ישי בית הלחמי, קרבה אל כפשי גאלה. (לכהדודי) ואז יראו את בן אדם בא בענן, בגבורה ובתפארת גדולה. (לוקס כ"א)

ה' יסוּע בן לוי אֶשְׁכַּח לְאִלְיָהוּ דְהוּי קִיּוּמִי אֶפִּיתַחֵא דְמַעְרַחֵא ר' שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי, אֲמַר לִיה אֲחִינֹא לְעִלְמָא דְאֲחִי? אֲמַר לִיה: אִם יִרְגַּם אֲדוֹן הָיָה. אֲמַר ר' יְהוֹשֻעַ בֶּן לֵוִי: שְׁנֵים רֵאִיתִי וְקוֹל גִּי שְׁמַעֲתִי. אֲמַר לִיה: אִימַת אֲחִי מִסִּיחָא אֲמַר לוֹ: זֵיל שִׁילִיָּה לְדִידִיָּה. וְהִכִּי יִתִּיבֵנּוּ אֶפִּיתַחֵא דְקַרְתָּא. וּמֵאִי סִימְנִיָּה? יִתִּיב צִינִי עֲנִי סוֹבְלִי חִלָּאִים וְכוּלֵּן סְרוּ וְאִסִּירִי בְּחַד זִימְנָא, אִיכּוּ סְרִי חַד וּמוֹסִירִי חַד. (סנהדרין ל"ח)

אִיכּוּ טַב וּלְבֹשֶׁת צִיס, (זוהר)

מה

תואר המשיח מהו: גואל האדם, המוכתר בכל
המעלות האנושיות, וכתר המלכות על גביהן, איוז
זיקה לו ולסגולות הנוי והחן? הוא, הבחיר, האם גם
את היופי יעטה כשלמה?

כל מעינות המסורה, בכתב ובפה, בישראל
ובגויים, המשקים את האילן המשיחי, כאחד יענו בקול.
כי פלגות היו בדמיון היוצר של האדם, בבואו לשוות
דמות למשיחו. בן-פורת וחדל-אישים, יפה-תואר ומשחת-
המראה, גויה כתרשיש וידוע חולי, נבזה ומשובץ
בספירים, הוא טוב ולבושו ביש - כזה ואף כזה הרה
והגה כחו המדומה של האדם את משיחו. מוקד הסתירות
למרגלות המשיח והמון הפכים ביעוד הרם האחד.
בתמיה? ואולם עיקר מהותו של החזון המשיחי בכך
הוא, כי כורס-איתנים ישטוף עקלקלות במעלותיה
ובמורדותיה של הנשמה האנושית ודרך כל ערוציה-
חתכיה, גאיותיה-קפליה ונקיקיה-פצעיה. כל מדה נכונה
ושאיפה נעלה, התוססת בטמירין של הגניוס האנושי
כאחד עם כל מיני מפל ונסורת ופסולת שבשקיקה
מלעילא ומלתתא, הנוגה וקליפת הנוגה, הכל שואף
לפורקן בגואל, הכל צווה למשיח: בטאני! המשיח הוא
נשמה מקובצת של כל נשמות בני-התמותה מעולם
ועד עולם; הוא שלומים לעבר ודמות דיוקן-לבא; לא
מן המדה היא לו להיות כלול בתארו, כי כיצד
יפרנס היפה כליל את מציאותם של הכעור והפגום
בכל הזמנים? - כיצד יישב זאת? -

מו

הוא - הרי סוד קיומו הוא לסמל את געגועי כל
הדורות על חסרון-מה, על השגה שבחזון, והגביע שבידו
יצפה לאגלי המיץ, הנוטפים מעיני הדוויים, וישותו
הרחבה, העולמית, האבהית הן תפרח ותשגשג מרוחות-
האנחות-והאנקות של העלובים והמקופחים, אשר
תשוטינה במרחבי תבל. כמוהו כאלהים במרומים;
כמוהו כאדם מתחת. דודמות; כפל-חי; עם בני התמותה
יתהלך כאח ובסבלותם יתענה ובחסרונם יתלבש למען
הוציאם לעת קץ מעמק הבכה לגן-העדנים ומהותם
הפגומה - למעלת בני אלים, נוחלי זיו הנצחים. ואולם
הוא, אשר עליו נאמר "ותחסרהו מעט מאלהים", יבלה
בעדנים ובשעשועים בחיקו של אביו הרם עתיקא
קדישא ויצפה במראות כל הזמנים. זה, אשר לא ניתק
את קשריו עם ההויה הארצית ועם ההויה העכור
והפגום, אינו יפה-תואר, כי אם מפואר, הפצעים
בבשרו מדגימים את פגמיה של ההויה הארצית, כשם
שהשלשלאות, המרתקות אותו, מפרצפות את השעבוד
האנושי. כמוהו כפנס דולק, תלוי מעל הדורות, האוכל
בנגהו העולמי את חשכת ההויה, אשר בהבלעה לתוך
לוע האור, נהפכת עצמה לאורה. החשכות - מזון
המשיח - היא מציאות הכרחית, חומר גלמי, המזין
את האור. הכעור, מחויב-המציאות, מתעטף כלבוש לגוית
המשיח. כל הלבושין קדשים הם. ואף היסורין, ואף
החלאה וקרעי התגא וגלידי הדם וארשת הענויים,
אשר תלין בפני הצלוב, התלוי במרומי העמוד על
מז

אם הדרכים, כתבנית החתן המכשפת את כל הבתולי
ופורשת את כפותיה משני עברי הגשר, לזמני ולנצחי:
אלי! אלי! תאמרו: זוהר למשיח? כן. אבל זוהר שט
תוך עבי ענני הצער; חן העוית; חן שבתחנונים;
לבנת הספיר עוטה שחור הסחבות — כזו היא דמות
המשיח. על מנת שלא להקים את הזוהר בטהרו המוחלט
חיץ בינו הבחיר ובין אחיו עלי אדמות. הפנס הקבוע
במרומים, ישקיף למטה למטה, ואף את אורו יקטין
ככל שישפיל, ועם דלת העם יחמוד שבת, עם הענוים
החולים, הסובלים מרעין בישין, האביונים והשקועים
ביון החטאים. הכל, הכל, כל מה שאינו ראוי להכנס
למחיצתו של היופי, הוא בקרואים הראשונים
להקביל את דמות המשיח, אשר "כחתן תכהן פאר
וככלה תעדה כלִיה". הפאר הוא יופי, שנתגלגל לנגודו:
אינה במשמע חירות. הפאר הוא יופי, שנתגלגל לנגודו:
המום! הוא חן שנתלבש בכעור. ושניהם, המום והכעור,
מן ההגיון הוא כי יהיו מושלמים בתכלית, שכן המשיח
שלו שמו והוא שלם עד הקצה. כלִבו יושב על
מלאת. אף רקמת־הנגודים, המהווה את מהותו, מושלמת
היא בעמקה התהומי. בשר המשיח — רק גויה בהירה
היא; פניו — כמראה הברק; דמו — יין ההויה; וצלבו —
שרביט המלכות. כל במשיח רמז להפוכו. בין שכבר
הופיע בבשר ונצלב ע"י האדם על מנת לגאול לצמיתות
את האנוש ויזחזח, החוטא נצח, מחטאו הקדמון ולכפר
לאלתר את כל עוונות הבאים עד אחרית, ובכללם גם

מח

עיון הכעור; ובין שהוא אינו אלא מיועד להופיע
בעברה ובזעם וביום נקמות כגואל את החי ואת כל
החיים, ועד "מועד ומועדים ופלג מועד" עדיין מתהלך
הוא עם החיים, שותף לצערם ולעלבונם. אין הבדל
באיזה משני צדי הגשר תלוי הפנס — בראשית או
באחרית — אבל לאורה של אישיות־רוחם זו — האלהית
והאנושית כאחת — אפשר וכדאי להתענות פה בעמק
הבכא; לאורה אף רפש ההויה מוגה ומופז.

דרגה אחרי דרגה, בהגיון־אש־וברזל, נהפך הגואל,
חומל העיניים, למקדש הענויים; ומליץ ליסורין. הוא
ימחץ למען יחמול; הוא ישפיל לצורך ההודככות. את
פצעיו יושיט למאהביו למען לקק. החלאה והחלאים,
הכעור ושפלות־הברך, הם פתק לכניסה תחת אפריון
המשיח. המלך החסיד, בהתקדשו למען המשיח, ישתה
לרויה את המים, בהם נשטפו רגלי המצורעים. הבתולה
אשר תחשוק בחתן המשיח תגוזז את הוד שערה
ותשחית את תארה למען שמו. כמדורה ענקית יבערו
בעולם רחמי המשיח, הנשפכים על כל דכא. היופי,
שאינו טעון רחמים, יוצא מבויש בדימוס מההויה והנהו
מתקפל רק בעתידות לעת האחרית, היא חמדת הימים.
אף בסך הימים חלו הפלגות. כל הזמנים הם חול ורק
ימות המשיח הוא מועד התפארת. (היהדות, המשיחית
עד שרשי־שרשיה, חלקה גם את המקום בתבל לשתי
רשויות: כל הארצות חול ורק ארץ אחת קודש!)
ההויה המשיחית, בית־נכאת לפאר כל הזמנים, נעשית
מט

בהווה אישיות עלוקה, אבן השואבת לתוכה כל חן ההווה ויפי כל הברואים. (היהדות אשר הלכה בגולה נתרששה פעמים. הואיל והמרכז הארצי הקדוש, המשיח לארצות, ספג לתוכו את כל יפי העולם, והגלות בנכר נהפכה משום כן, כפי ההשגה המשיחית, למנת כלב עכור). הכל – לבית הנכאת, לפני ולפנים. ואולם מלבר לא תואר ולא הדר למשיח, לא חן לבבואתו של מין האדם. מכאן שאין ממש ביופי הארצי. ולא זו בלבד, כי אם גם מגרעת בו. אם המשיח מתועב, בזוי, ומגודף – מה ערך לכבוד האדם לנפשו ולנברא בצלמו? מה מועיל בטוב־טעם, בשפור חצוני, בהדור גופני, בצחות הבטוי, בנמוסי־חן ובהליכות חרות? השתלמות אישית מתוך עמל רב ואטי – צו לצוקו לקו־ההשכחה הדרגתית של משפחת האדם, הלא כמר מדלי חן לגבי הזוהר המשיחי, הנשפך על כל בשר ביום ה' – הבא בענן בגבורה ובתפארת גדולה? אוזב בקיר כארו בלבנון תהיה באחרית הימים עם פעמי המשיח, המשווה הרים למישור, גדול לקטן וטהור לטמא! למה יופי ביחידות, אם צפויה התפארת המקובצת? שהיא בשרשה כעור בסיטונות? – (כל תפארת היא סך הכל של קבוץ פרטים בלתי יפים) – במשיח יוצא היחיד חפשי מעמלו לנפשו. הכל סמוך אל השולחן הערוך של הפטרון למין האדם, החוסה הגדול: הוא ירחם, הוא יברך, "המוציא", הוא יהיה יפה. לפרט אין צורך במערכה לעצמו. היחיד אינו נתבע. הוא

קם בכולל. הוא חבר לחברא קדישא, הרשומה בפנקס הגדול, עם החשבון הקולקטיבי, הגואלי, שפרעונו חל על התשבי, אשר יתרץ את כל הקושיות והאיבעיות. אין עורר כמשולם, כעבד המשיח, העובד להתכללות הגדולה, תחת חסותו של הפטרירך של מין האנושי, בעמידה על הברכה האחת והמקובצת. כל חסרון נהפך ליתרון בזה הצבור; הקבצנות הרוחנית נחשבת כפרס; הכעור הוא אות ההצטיינות; הדבור הבהיר חוצפה היא, הנלעגות – שפת־חן, והגמגום יבורך. ההשתטות בכסות ההתענוות הוא סגנון הדור. על הכל שומה להת־כווץ ולהצטמצם עד כדי שעור חור המחט, דרכו יעברו גולים אל מלכות המשיח לעת קץ. הכל נתבע להיות קץ, אחרון, אפיגוני, ואוי לו למי שאומר: אני לראשית. העצלתיים – במחשבה ובעשיה – נעשים פולחן חגיגי, הנערך בצבור, כמלכות, הצומחת מקרקע השעבוד, כן תשמן התפארת ממשמני הכעור, שכבר שמש לא פעם בתולדות האדם אלהות בדמות דרקונים, שעירים וכל מיני בריות־מפלצת. הכעור, שורש כל זוהמה, כבר נתן פצויים לאנושיות, המתכפשת ביון המצולה – אותו הוא נתן, את הבחיר, הרחוק, הפורח בזמנים, בן אחד יחיד ממשפחת האדם, מי שהיה או מי שיהיה, אבל אינו הווה – ובשכר זה הוא לקח לעצמו, לתוך ספירת שלטונו, את כל שאר האדם; את בני התמותה שבכל העידנים.

כך נעשתה הקנוניה: שר הגאולה, שנתפתה

ע"י שר הכעור, הסגיר לידי האחרון את אחיו, בני אביו, וככל אשר ילבלב החזון, המשיחי כן תחוג התפארת את נצחונה ויפרח הכעור מרצון, שיסודו בשפלות-ברך לשמה, כשם שהמלכות המשיחית היא עבדות מתנדבת וקבלת-עול-שעבוד ברחימו. עוד אחת מעט והנה הכעור עושה כוונת-הן ומברך על עצמו ברכת הנהנין. אכן, כל התנועות הגואלות — המסתריות והרציונליות — קבעו בדברה הראשונה את השנאה ליפי התואר ולחן הלבוש, ואף חשכילו לעשות את הרישול-בצורה סיסמה בפי חסידיהן וחסידותיהן. בתקופת המשיחיות גם האשה תתכחש לעצמה וליעודה (יעודה — קול מרמוז למין האדם: העשר את עצמך, הרבה שפע וגונים, עלה ביחידותך מחיל אל חילו)

כל התכחשות סורה רע; תוכה מר; והרוזן בסופה. גם החזון, אם בשפע, מארה היא לחיים. המרחקים, העוטים נגוהות, מרוששים את המקרבים. לעתיד כל הפאר, ולהווה — רפיון, דמות נעוה, עניות מוכתרת בתארי מלכים ושרופין, הקורא; יש לי רב! באין מוסר-כליות, שוט המזרו: עלה! יורד האדם דרגות למטה, מרדותו נרדמת; הוא פטור מהטפוס במעלה הפסגות אשר רק שם ינוח היופי. הגל המשיחי פולט תמיד ככלי-אין-חפץ את האדם היפה לעצמו, הואיל והלה פוגם את שלמותו של נוף הכעור הקבוצי, מבשר הגאולה. האדם ההולך לנפשו.

גב

כהויה הסובבת רק על צירה, מלכות לעצמה, ערב לעצמו, דינו כמורד במלכות התפארת הכללית. אכן, בכל התקופות המשיחיות, ואפילו במשוצפות שבהן, נמצאו תמיד מתי-מספר, אשר עמדו על נפשם ועל יחידותם, אם גם בסכנת נפשות. (עיין, למשל, יהודה איש קריות המקולל, נחמיה כהן, האחים פרנסיס ועוד). אולם החזון המשיחי צפה גם את המורדים הכופרים האלה באיצטגנינותו ולמענם צר דמות משיחית אחת כבבואה וכסמל, הוא, בן יוסף, המקדים את בואו של בן דוד על מנת להספות במלחמה. בדמות טרגית זו שלחה המשיחיות את חצי לעגה ולענתה בכל הסוררים והמוררים, המסתלקים מאפריון המשיח. הוא בן-יוסף, בן פורת יוסף, סמל היופי האישי — בנות צעדו עלי שור להסתכל ביפי תאורו — נדון ע"י המשיחיות להשלך לגוב האריות של העמים העזים הנלחמים וליהרג שם. בנגוד לספור התנכ"י, פרי הרגשה אנושית טבעית ורעננה, המצילה את יוסף היפה מכין נחשים ועקרבים. יוסף במה חטא? בכתונת הפסים היפה, בחלומו על אלומתו הזקופה מעל אחיו, בשנאתו לפוטיפרע. (הוא חס גם על לבושו) החזון המשיחי הוגה מן המסלה את יוסף, האינדיבידואליות הפסולה. (אגב: המשיחיות מתחכמת להוציא לעז על כל בן דוד הנהרג, כי הוא היה משיח בן יוסף...) יוסף, שר האוצרות, המכלכל את אחיו בחריצות ובתבונה, עלול לשמש מחאה נגד ההתכחשות לפרט, נושאה היחיד של הגאולה לאמתה.

נג

יוסף אינו הולך בהמון אל הפדות. "קול דבורו לא כקול החמון". הוא אינו מבטיח גדולות לאחריו. למראית עין הוא ממעיט את מאור פניו במעמדם. הוא המחונן אבל אינו מחונן דלים. הוא מתביש לרחם. ובבקשו לבכות הוא מתיחד באהלו. את הגביע — המתנה — הוא משלשל בגניבה לאמתחת בנימין. יוסף היפה מתבייש לתת. היותו היא נתינתו.

לא בן יוסף אחד כבר הוגה מן המטלה ובן דוד טרם בא. הוא מתמהמה ובא. כבדו רגליו בדרכו על גוית בן יוסף. על פגרו של היפה אי נתיב לגאולה? דרך רצופה עצמות יוסף כיצד תשמש שביל למשיח? — על כן: רחל, אם יוסף, אם האמת, ולא המטרוניתא המשיחית, תבכה על בניה בדרכי הגאולה. כי הנה חזון יוסף בן רחל :

— אני הנני רק אדם; ילד לאשה; צועד אל החן. אני לי ראשית ואחרית; בנפשי מציאותי; יפיי ביחידותי; לא האחרית הוא מחוז חפצי, יען זמני הוא כל הזמנים. בנפשי לגיון חוגג; ביפיי פתרוני; בשאיפותי יפיי; במציאותי תכליתי. איני הדום; לא שובל. עלי אין לעבור. אין לאן לעבור. שום ישות חיה לא נוצרה על מנת לפסוח עליה. כל נפש היא אל-שניה, אחת ויחידה. לא תרצח את היחידה; את האישיות. ואפילו לא למען הגאולה המקווה! ואפילו לא למען לשבץ כיהלום את כעור הרצחי, כאחד עם כל נשמות הנהרגים והמעונים. בכתרו של משיחנו המפואר לעולמים.

המשיחיות והשמד

השמד הלאומי או ההרס במובן האנושי הם סיום כמעט הכרחי בכל התנועות המשיחיות כשהן מגיעות לדרגת השפל וראשית ההתפכחות, תופעה המטעה אותנו להחליף את הסבה בתוצאתה. לא האפר אלא האש המתלקחת אוכלת את הגויות הנשרפות. אשה של המשיחיות מרתיחה את הלבבות ומכשירתם אל אבדנם המהיר. ההתלהבות הגדולה מרימה את הרוחות אל השיאים, שהתגלגלות מעליהם מרסקת ממילא את האברים. ויותר מכל ניזוקים חמומי הלב והמוח, צאן הקדשים, שנרתמו למרכבתו של המשיח בלב ונפש. כי אין הדבר הזה בגדר סברה בלבד מעידות כל התנועות המשיחיות בישראל, שנסתיימו תמיד בהדחת חלקים מהיהדות לתוך ההתפקרות והשמד ממש. "ויש עליכם לדעת — מספר הרמב"ם בתום לשונו — כי בתחילת מלכות ישמעאל עמד איש בעבר הנהר ואמר שהוא משיח והוציא מן הכלל עשרת אלפים מישראל" (אגרת תימן, עמוד 28) ור' חיים וויטאל מעיד: "בסוף המאה השלישית היה בצפת יוסף דילה ריינה, שעסק בצרופי שמות הקדושים וביחודים נוראים, וכשלא עלתה בידו להביא את המשיח הלך לצדון וכפר בדת ישראל". הרצאה זו, השגורה בפי כותבי קורותיה של המשיחיות, כורכת ממילא את שתי התופעות לאחדים כבטוחה מתוך

הסתכלות מעמיקה בקשר הסבה והמסובב שיש בין שתיהן. לאמתו של דבר, לא ההתאכזבות אלא אפיה המהותי של הגאולה המשיחית אוצר בתוכו את אבק השריפה, העתיד לפוצץ ולשרוף נשמות וגויות, יען כי מאכלה של המשיחיות: נשמה. המשיח כעלוקה מוצץ נפשות. מהיותו בן אחרית הימים בוז יבז להיום. את העתיד ירחץ בדם ההווה. את המציאות יכלה לשם החזון. אלפים ורבבות ישלח להורג למען שאר ישוב... בעצמותיו של בן יוסף ירפד את דרכו לגאולה. מלחמות גוג ומגוג תהיינה לו הבשורה... מופתיו הם: דם ואש ותמרות עשן. לא שהמשיחיות באה לרפא את השבר האנושי, אלא עיקר יניקתה מהשברון. ולפיכך היא נכונה תמיד להעמיקו ולהרחיבו על מנת לזבל את עצמה... "רצונך" – אמר יעקב פראנק, האחרון למשיחים, שגילה את טלפיהם של קודמיו – לשפר דברים שברם תחילה, לאחר כך כשתשוב לחברם יעלה חבורם יפה יותר". וליתר תוקף הביא משל מהמנגן הנפלא, ששיבר את כנורו החדש לרסיסים על מנת לחברו מחדש, כדי שילך קולו למרחוק. המשיחיות, שעיקר שאיפתה הוא הקול ההולך למרחוק, מסתייעת, ראשית כל, במצוקה האנושית, שהיא מבשרת ואף מחישה את בואה, כי המכות הן הקול המבשר והשליחים הבטוחים ביותר. גדלות המגמה והחג הגדול הבא לעולם על כנפי המשיחיות, זקוקים ממילא ליום פורעניות גדול, כאילו הזוהר

העולמי המופיע לשלוט בעולם מהיום ועד סוף כל הימים מעניק לכוחות הרע, כפצוי להם, מעין מוהר השלוחים, תקופה מוקדמת של זוועות וחרוק שניים. וכגודל חסדיו ורחמיו של המשיח, המושיט בשרביטו את פדות העולמים לכל באי עולם – לכל אלה שהיו ויהיו ויבראו בזמנים – כן יתאכזר לכופרים, המעכבים בקטנות אמונתם את הגאולה העולמית ורפאות כל הנשמות. "דעו לכם, בית ישראל – מספר מחבר הספר סהדותא דמהימנותא, מתלמידי שבתי צבי, בפשטות מזוועת – כי בליל שביעי של פסח הזמין הקב"ה לאדוננו המלך המשיח הגדול והטהור והקדוש שבתי צבי יאיר אורו עם י"ב אלף מלאכים והלבישו הכתונת וקרא לאבות העולם שיבואו לסעודה. בתוך הסעודה שאל הקב"ה שאלה זו ואמר: ולד השרוי במעי אמו דשן ושמן ובוטט בעיטות גדולות בבטן מה לעשות בוולד ההוא, והשיבו האבות, שצריך להחליש כחו של הוולד ההוא ולהקטינו ולמסמס אותו כדי שלא יבעוט. נתכרכמו פני אדוננו, כי הבין שהדברים נוגעים לישראל שהם בועטים בו ומחללים את כבודו. אמר אדוננו: נשאל את אם הוולד, אם היא מרוצה להצטער ולסבול בעיטות הוולד כדי שיצא הוולד נאה ומשובח. כשהבינו האבות שזה הוא על ישראל ברכו אותו ואמרו: ברוך אתה אב המון, ברוך אתה, רועה נאמן. כאן שורטט לנו באמונה קלסתר דיוקנו של הרועה הנאמן, המטכס עצות כיצד

למסמס את הוולד הבועט ומחלל את כבוד המשיח.
והיד המשרטטת היא ידה של המשיחיות עצמה שאם
כי היא מהכרח עוטפת את מזימתה בהמון לבושין
וצעפים אי אפשר לה שלא לבטבט לעתים את סודה.
עצם המונח רועה מזווע מתוך שהוא שימש בקורות
הימים נרתיק האכזריות הפורעת. הרועה הנהו מהות
שונה ונפרדה מהצאן ולא שווה-גורל עמו. הרועה
יכול לעזוב את צאנו הוא יכול להרעיבו, לחלקו
למחנות, לשלחו למרעה אחר, ואף לשדה השמד.
ואולם מפלצתי ביותר הוא המושג וולד, שהושאל
לקבוץ האנשים - בנידון זה האומה הישראלית הוא
הקבוץ - הקוצץ מלכתחילה בחיות האנושית והופך
צבור למצב הנפל, כאילו החיים הם עדיין בבחינת
תהו ובהו. המשיחיות הוקיעה לנו כאן את סודה:
היא נושאת בחובה את מארת התהו. גרעין החורבן
הטמון במהותה מן ההכרח הוא שיצמיח את ההשמדה...
ביחס לשבתי צבי נאמר על ידי תלמידיו: צריך
שיעשה דבר, שבו יצא מכללות היהדות (סהדותה
דמהימנותא). ועוד: דבר זה מוכרח להיות (שם). מדוע
צריך היה? ומדוע מוכרח? הוא צריך ומוכרח -
מבארים מפרשי המשיח - לפי שהמשיח צריך לרדת
ולתבנות. "בני ישראל לא יאמרו שירה עד שיתחרף
המשיח, שנאמר: אשר חרפו עקבות משיחך. שיהיו
הרבה מישראל מחרפים ומגדפים אותו, שהוא פושע
נגוע מוכה אלהים ומנודה. כלל העולה שהמלך

נח

המשיח עתיד להיות עליון ממלאכי השרת ושסוי
מחורף מכל האדם ושני הפכים אלו לא יוכלו להיות
בזמן אחד. אלא שבראשונה יהיה שפל וחשוב בעיני
היהודים כרשע מתועב ויקבל היסורים וכל מה שנגזר
עליו לכפר עוונות ישראל, כי על זה התנאי בא לעולם
ולזה נברא, ואח"כ יעלה ממדרגה למדרגה. (אגרת
מאברהם קרדווא). על זה התנאי בא לעולם
ולזה נברא - על מנת להכשיר את הרשעות
הנתעבה ואת ההתבזות: נוסף אנחנו ברוחם של
המשיחיים האלה, שגילו לנו בערמתם או בתומתם
טפח ממהותה של המשיחיות.

בערמתם או בתומתם? בנקודה זו נעוץ שורש
החידה המשיחית. המשיחיים הללו ומבשריהם האם
הם מתעתעים במזיד או לפי תומם? האם הם מוכנים
מלכתחילה לנהל את צאן מרעיתם עד שדה הכפירה
והשמד או שהם מתגלגלים בהיסח-דעת גמור במדרון?
מבחינה זו יותר מכולם מוחזר לנו פראנק האחרון
ביניהם, אם כי מוחזרות זו אינה כלל ענין להמון
חסידי ותלמידיו, שביניהם היו יהודים יראים וחרדים,
שהיו רובם לומדים, יודעי ספר ומתמידים ללמוד
בספר הזוהר הקדוש ולומדים ממנורזין דאורייתא ועל
כמה מהם לא עברה חצות הלילה בשינה והם היו
מתאבלים על חורבן בית המקדש והעם ירא לגשת
אליהם. ואולם נשוב נא ליעקב פראנק. דמותו הנה
כמעט ברורה לנו. הוא היה מתחילתו באופן בולט מאד.

נט

מיועד להוביל לשמד. הוא היה משיח השמד בפועל. לפי צביונו, הילוכו, התנהגותו, היקף פעולותיו ואש ההתלהבות, שהפיח בלבבות, היה יוצא חלציהם של המשיחים הקודמים, שכאילו הופיע על מנת להוקיע את סודם. מלכתחילה הכריז, כי "המשכילים יבינו, שכל מי שיהיה לו נצוץ מזרע אברהם יצחק ויעקב מוכרח לילך לדת הקדוש של אדום (מכתבו משנת תקכ"ז לראשי עיר ברודי). הוא לא העלים כמעט דבר ובכל דבוריו ובפעולותיו התאמץ להבליט את מהותו. אף הדיו, שבה כתב את אגרותיו ותורותיו, היתה אדומה, רמז לאדום. פראנק היה, בלי ספק, איש היעוד, מסוער מתאוה חזקה אחת, והיא לשמש את אדום. ובנגוד לשבתי צבי, שהעיד על עצמו, "שהוא יצא אל השדה לקצור הזרע הזרע בין האומות ולאסוף עמרים ולעשות גרנות אשר אין להם מספר מהנפשות אשר עשה ולהוסיף מהאומות על ישראל". הרי הוא, פראנק, יצא מלכתחילה לקצור קציר מישראל ולהוסיף על אדום, יען כי "ואתא מרבבות קודש-הבא מהרוב הוא קודש". הוא התחיל, מלכתחילה, מהנסודה, שאלה הגיעו קודמיו בדיעבד. הוא לא התגלגל בגלגולים רבים, כשבתי צבי, עד המצנפת, כי היא היתה מראשית פעולתו כתר על ראשו. הוא השקיע במעשה השמד התלהבות אש דת קודש. בקול תרועה גדולה יצא בלויית תלמידיו וחסידי מבאר שבע — היינו משבועת האומה, כפי שהוא דרש על

ס

עצמו, מכלל האמונה הישראלית, מכלל הארץ הישראלית, וילך חרנה—לרשות זרה" (מתוך כתביו). אמנם, לפעמים אנו שומעים גם מפי פראנק דבורים מתעתעים, המצויים בפי אחרים בדבר הניצוצות הקדושים, שהוא אומר להוציא מקליפת אדום, ואולם צריך לשער, כי ניצוצות אלה זמורת זר הם בשיטת פראנק ובוודאי הם נתגלגלו בטעות או בכוונת מכוון מצד בני-לוי זרים לתורתו.

מייסד התורה הפראנקיסטית היה בעל דעה גלויה ואישיות מובלטה ומובהקה. הוא לא דבר בלשון כובים, דוגמת כל המשיחים האחרים, שנתנו לקיסר את חלקו. הוא היה גס בדבורו, פרוץ בהליכותיו, מטיף בגלוי את השמד באמרו בהפקרות האפיינית לו, "שהנגע בשעור העדשה מטמא, אבל טהור הוא כשכולו הפך לבן". ואף על פי כן הצליח ליצור תנועה כה מסוערת וללכוד ברשתו אלפי יהודים יראי אלהים, אדוקים במצוות, צמים תעניות, עוסקים בקבלה, עורכים חצות, מבכים את חורבן בית המקדש, בתוכם החסיד הותיק אלישע שור, בן השמונים ובני ביתו, תופעה מופלאה זו אי אפשר להסביר בלי אור המשיחיות בכללה. פראנק קצר בהצלחה את הקציר, הואיל וכל התנועות המשיחיות הקודמות זרעו את נטעי הנעמנים האלה. הפרנקיות היא הקמה של השבתיצביות, וזו האחרונה הנה יורשן של התנועות הדומות לה, שקדמו לה בזמנים... המשיחיות הנה

סא

כפירה במציאות, היא כולה נסית, הכחשת היש, ואולם
 משרשה עתיד מהכרח לצאת השוט המכה אותה
 ב...מציאות. הואיל וכל חטא נגד הטבע נענש על ידי
 הטבע באותה נקודה עצמה שממנה בא הלקוי.
 פראנס היה בא כוחה של המציאות, הקרוא לענוש
 את המשיחיות.. הוא בא, לפי דבריו, "להראות
 להאחים דבר, שהנהו כולו מגולה ללא כל כסות",
 היינו להסיר הלום מעל המשיחיות, הרוצה ליישר
 הדורים ולהשוות בקעה להר ולשנות סדרי בראשית.
 פראנס הרים כשופר קולו להכריז על המציאות
 העומדת כצר להעם המפורד והמפורד.. הוא מזהיר
 את בני עמו: יתחילו עתים שתשכחו נשים ובניכם
 מפני הגזרה שתהיה מה' לברוי, שכל הקסריות וכל
 המלכים וכל הדוכסים וכל השרים וכל העולם
 ישנאו אתכם מאד". איזו חזות קשה ואיזו הבנת
 המציאות, בהיפך הגמור מחולם החלומות שבתי צבי,
 המחלק את הארצות הנכבשות בין תלמידיו... לא רק
 העולם – היינו המציאות של מטה – נתון, לפי אמונתו
 של פראנס, בידי אדום, אלא גם אלהים, כביכול,
 בכבודו ובעצמו. כי "לעתיד יבקשו המלאכים את ה'. הם
 יאמר: לא בי הוא! התהום תאמר: לא בי הוא!
 והיכן ימצאו אותו? באדום. שנאמר: מי זה בא
 מאדום!"

ובכן, בפרנקיות אנו מוצאים בהחלט את הדבר
 הגלוי ללא כל כסות, את הגשר בין המשיחיות ובין

השמד. משיחיות בכל צורותיה, בין כשהיא מכוונת
 לגבי אומה ידועה ובין לגבי האנושיות כולה או
 חלקים ממנה, היא מוכרחה לגלגל חומר אנושי "לשער
 החיצון וחירוק השנים" ואי אפשר לה שלא להביא
 חורבן והשמדה על הקרובים ביחוד לכנפיה. מתוך
 יצר ההשמדה הזה שואבת כל משיחיות את התלהבותה.
 באמצעותו היא נוסכת שכרון על המוני מאמינים או
 כופרים (כל תנועה משיחית היא אפיקורסית בה
 במדה שהיא באה לקדש שם שמיים וכמעט תמיד
 היא באה להתיר חרצובות ההפקרות ולהכשיר
 (אסורים) ולפיכך אין פלא שפראנס המופקר, למשל,
 עשה לו נפשות בין יהודים יראי-אלהים ואדוקים
 במסורה. המסורה שמרה באוצרה גם את המשיחים
 המתעתעים, שלא גילו את הדבר והללו תובעים את
 קרבנם. ואולם פלאיים הם קוצר הראות והעדר הזכרון
 המציינים את כל התקופות המשיחיות, כאילו כל אחת
 מהן מתחילה את מעשה הגאולה מכראשית, ואי-אפשר
 לה ללמוד כלום מהקורות. אי אפשר לה? לא, אין
 רצונה בכך, או: אדרבא היא לומדת, לאמתו של
 דבר, מדברי ימי התנועות הקודמות. אלא מה? כל
 תנועה משיחית אוצרת בקרבה מזמת השמד, ובמובן
 זה היא מחקה את הקודמות לה. היינו, היא אוספת
 תחת דגלה המונים על מנת לטלטלם בכף הקלע אל...
 השמד. דומה, כאילו כל אחת מהן עושה את שליחותו
 של המשיח הקדמון, הטוטם, התובע את הקרבן. לכבוד
 המשיח היא מטאטאת במטאטא השמד המונים למען
 השארי-ישוב... שהמשיח הוא טוטם התובע קרבן, מוכח
 לנו מתוך אלפי רמזים במסורה היהודית, המקשרת
 את שופרו של המשיח עם איל העקדה ומתוך הנצרות
 המעמידה אותו כסמל הענויים, כמעין הנובע של
 היסורים בעולם. "ובשעה שאלהים מראה לה על ידיו
 ורגליו של בנה, המנוקבות במסמרות והוא שואל:
 כיצד אסלח להם למענים שלו?" (האחים קרמזוב,

חלק ב. האינקביזיטור הגדול, עמוד 138. כטוטם
 שואף המשיח לזבח משפחה. כטוטם הוא מתגלגל
 בהמון דמויות, החל מבכור שור הדר לו עד... זיו
 העולמים. כטוטם הנהו כבול בשלשלאות, מלך אסור
 ברהטים, מנוגע ופצוע, נהרג בטקס חגיגי. ואף על
 פי שהוא קם לתחייה, הרי מותו הנהו בכיה לדורות.
 הדורש יום נקם ושלם, היינו, השמדה, כעין כפורים
 בעד החטא הקדמון, רצח המשיח. רצח במשיח –
 בעצם המושג הזה צפון מעשה רצח. כל גאולה
 תדרוש דמים. כל גאולה היא כפירה במציאות וניגוד
 לסדרי הטבע, היינו, גם ולוול בטבע: כנפש האנושית,
 היא הדם. ואין הבדל בין הזולול הבא מתוך אמונה
 הדתית ובין זה הנובע מתוך השכלי: שניהם שופכים
 דמים ומוצצים נפשות ומשמידים נשמות על קדוש
 השם למען המשיח, הרוכב על ענני שמייא. אץ רץ
 המשיח לכלות את מעשי זעמו, כי "אם לא עכשיו
 אימתי". לו אין פנאי לחכות. בנגוד להחכיון, שהוא
 מעשה טבע, הרי המשיח הוא שונא הטבע. "אין פנאי
 ואין רצון לחכות!" אמר גם יעקב פראנק. כי אם
 יתיר את החכיון, הרי יתכן שלא יצליח לבצע את
 מעשי השמד. "צריך לשבר את ישראל ולהכניסו
 לאדום"... צריך לבטל את הפרטים והזוטות ולהביא
 את כל פגעי החיים לידי מכנה אחד, כאותו חולה
 הרוצה להפטר מכל מחלותיו הקטנות ולצרפן למחלה
 אחת מסוכנת על מנת למצוא לה תרופה אחת:
 הגאולה! צריך לאסוף את כל המוני היחידים
 לאישיות קבוצית אחת, כאותו ציור עריץ, על מנת
 לערוף בבת אחת את הראש הקבוצי. המשיחיות היא
 קבוצת כל הגליות, השמדת האישיות לשם הטוטם
 האחד. השמד הלאומי וההרס האנושי הם לא רק
 סיום הכרחי בכל התנועות המשיחיות, אלא גם תכנון
 התמציתי. היחידים הרואים, בהירי ההשגה, הבינו את
 מהותו. ולכן הם התפללו על עצמם: יבוא ולא אראנו!

ספרי המחבר בחוץ. "כתובים" ו"אמודאים"

א. דודאים, ספור, המחיר בארץ 150 מיל, בחו"ל 1 דול.

(נדפס ב-250 עפסים)

ב. היסוד בחנוך, מאמרים:

א. היסוד בחנוך; ב. העולם כתמונה או לחקר 5

שאלות בחנוך; ג. חבלי חנוך; ד. למוד התנ"ך;

ה. כיצד עלינו לדבר עם ילדינו.

המחיר בארץ: 25 מיל; בחו"ל 15 סנט.

ג. במזרה הזמן (לתולדות ספרותנו החדשה).

מחיר החוברת בארץ 30 מיל; בחו"ל 20 סנט.